

ÅLESUND KOMMUNE

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet

2017 - 2021

Aksla stadion, hekkeløp. Sparebanken Møre Akslaleikane 2017. Foto: Mette Kleive.

Oppsummering

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er en tematiske plan innen idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv.

Planen er uten juridisk bindende virkning når det gjelder disponering av arealer. Likedan må det gjøres eksplisitte politiske vedtak, før det bevilges nødvendige kommunale midler til tiltak.

Planen er utarbeidet i tråd med plan- og bygningslovens krav til planprosess. Planprogrammet ble fastsatt i plan og byggesaksutvalget (PBU) 06.09.2016. En omfattende medvirkningsprosess er gjennomført med skoler, frivillige lag og organisasjoner, råd og utvalg. Høringsutkastet ble vedtatt utlagt til offentlig ettersyn i PBU 25.04.2017.

Innen høringsfristen gikk ut 16.06.2017 kom det inn 16 høringsuttalelser. Bystyret vedtok planen 31.08.2017.

Planens oppbygning

HISTORIE

FAKTAGRUNNLAG

FRAMTID

Bakgrunn og historie (kap. 1 – 2)

Planen starter med en beskrivende del om bakgrunnen for planen og planprosessen, definerer begreper og avsluttes med å vise status for målformuleringer, tiltak og anleggsprioriteringer i *utgående plan (2010 – 2016)*. Her etterprøves de konkrete tiltakene i utgående plan og målformuleringer evalueres. Hva er blitt gjennomført av tiltak i forrige periode, og hvorfor ble enkelte mål ikke nådd.

Faktagrunnlag (kap. 3 – 7)

Tekstdelen redegjør for utviklingstrekk i samfunnet, både hos barn, ungdom, voksne og eldre innen fysisk aktivitet og helse. Deretter belyses utviklingstrekk i Ålesund kommune innen demografi, alder, levekår og kommunens økonomi.

I kap. 5 finner vi statlige og fylkeskommunale føringer for fysisk aktivitets- og folkehelsearbeid, som er de overordnede rammene som legges til grunn for kommunal planlegging innen idrett og fysisk aktivitet i vår kommune. Deretter følger Ålesund kommune sine egne mål og strategier hentet fra kommuneplanens samfunnsdel for Ålesund kommune 2015 – 2027. Her beskrives Ålesund kommunes visjon/mål, virkemidler og strategier, samt

hvilke organisatoriske og økonomiske virkemidler vi har som redskap. Her kan en også lese om funksjonen kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet har.

Kap. 7 viser status og fremtidige ønsker om tiltak basert på medvirkningsprosesser. Her fremlegges nåsituasjonen i den enkelte bydel, og ved en del barne- og ungdomsskoler. Medvirkningsresultatet er omfattende og gir detaljert kunnskap om idrett og friluftsliv i regional sammenheng, uteområdene ved skoler, anleggsdekning og anleggsutvikling, organisert tilbud og egenorganisert aktivitet, tilrettelegging for friluftsliv, funksjonshemmede og fysisk aktivitet, integrering, leder- og trenerutvikling, frivillighet, samarbeid og økonomi.

Framtid (kap. 8 – 9)

Tiltaksdelen i planen gir først en oppsummering/vurdering av ønsker og behov fra faktagrunnlaget. Kap. 9 består av handlingsprogrammet som er en strategi/arbeidsplan for tiltak/mål. Handlingsprogrammet består av 4 deler. Prioriterte anleggstiltak på kort sikt, tiltak til nærmere utredning, oversikt over anleggsbehov på lang sikt og andre tiltak/ tema.

Den langsiktige delen (del 3 av handlingsprogrammet) er en uprioritert opplisting av prosjekter som ønskes realisert i et tidsperspektiv på mer enn 4 år. Tiltak som søker om opptak i det kortsiktige og prioriterte handlingsprogrammet (del 1 av handlingsprogrammet) bør som hovedregel fra før være oppført i den langsiktige delen. Handlingsprogrammet og langsiktig del rulleres årlig i samarbeid med idretten og gjennom en politisk prosess.

Kommunale tiltak må innarbeides i virksomhetenes driftsavtaler og handlingsplaner for at noen skal jobbe med oppgavene. Enkelttiltak som innebærer kommunal finansiering eller delfinansiering må være vedtatt gjennom kommunens budsjett/økonomiplan før igangsetting kan finne sted.

Når et anleggsprosjekt er godt utredet kan prosjektet i neste omgang bli prioritert for spillemiddel i rullering av handlingsprogrammet sin del 1.

Innholdsfortegnelse

1 Bakgrunn og definisjoner	6
1.1 Planbeskrivelse	6
1.2 Planprosessen	6
1.3 Klargjøring av begreper	7
2 Status mål, tiltak og anleggsprioriteringer i kommunedelplanen 2011 – 2017	8
2.1 Status målformuleringer og tiltak 2011 - 2017	9
2.2 Status anleggsprioriteringer 2011-2017 - nærmiljøanlegg	13
2.3 Status anleggsprioriteringer 2011-2017 - ordinære anlegg og friluftsliv	14
3 Generelle utviklingstrekk	16
3.1 Utviklingstrekk hos barn og ungdom	16
3.1.1. Ungdataundersøkelsen	17
3.1.2 Jenter med minoritetsbakgrunn og deltakelse i idrett	17
3.2. Utviklingstrekk blant voksne og eldre	18
4 Utviklingstrekk i Ålesund	19
4.1 Demografisk utvikling	19
4.2 Samfunn	20
4.3 Levekår	20
4.4 Kommunal økonomi	21
4.5 Kostra	22
5 Overordnede føringer	24
5.1 Fysisk aktivitet bedrer livskvalitet	24
5.2 Statlige spillemidler	25
5.3 Nasjonale føringer for fysisk aktivitet	26
5.3.1 Frilftsloven	26
5.3.2 Naturmangfoldsloven	26
5.3.3 Kulturloven	26
5.3.4 Likestilling- og diskrimineringsloven	26
5.4 Føringer av betydning for barn og unge	27
5.4.1 Plan- og bygningsloven	27
5.4.2 Rikspolitiske retningslinjer	27
5.4.3 Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal og transportplanlegging	27
5.4.4 Stortingsmelding (SM) nr. 23 (2001-2002) Bedre miljø i byer og tettsteder	28
5.4.5 SM nr. 39 (2001–2002) Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge	28
5.5 Fylkeskommunale føringer	28

6 Ålesund kommunes mål og strategier innen idrett og fysisk aktivitet	29
6.1. Visjon/mål	29
6.2. Virkemidler/strategier	29
6.2.1 Kommuneplanens samfunnsdel	29
6.2.2 Kommuneplanens arealdel	30
6.2.3 Organisatoriske virkemidler - driftsavtaler	30
6.2.4 Økonomiske virkemidler	30
6.2.5 Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet sin funksjon	32
7 Status og ønsker om tiltak	33
7.1 Medvirkning fra frivillige lag og organisasjoner, kommunale virksomheter og råd og utvalg	33
7.1.1 Idrett og friluftsliv i regional sammenheng	33
7.1.2 Bydel Ellingsøy	34
7.1.3 Bydel Hessa, Skarbøvik og Aspøy	35
7.1.4 Bydel Nørvøy, Nørvasund og Hatlane	36
7.1.5 Bydel Spjelkavik, Åse og Lerstad	37
7.1.6 Bydel Indre Borgund	38
7.2 Medvirkning barne- og ungdomsskolene	40
7.2.1 Anlegg til fysisk aktivitet	40
7.2.2 Aktivitetstilbudet i lag og foreninger	41
7.2.3 Egenorganisert aktivitet – muligheter og omfang	42
7.2.4 Muligheter for friluftsliv	42
7.2.5 Uteområdet ved skolen min i fritida	43
8 Oppsummering av ønsker og behov 2017 – 2025	46
9 Handlingsprogram	48
9.1 Prioriterte anleggstiltak på kort sikt	49
9.1.1 Ordinære anlegg	49
9.1.2 Nærmiljøanlegg	50
9.2 Tiltak til nærmere utredning 2017 – 2021	51
9.3 Langsiktige anleggsbehov	54
9.3.1 Ordinære tiltak	54
9.3.2 Nærmiljøtiltak	55
9.4 Andre tema og tiltak	56
10 Kilder	58

1 Bakgrunn og definisjoner

1.1 Planbeskrivelse

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er en tematisk plan som skal være et politisk styringsverktøy og ta opp i seg relevante problemstillinger innenfor idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv. Det betyr at planen skal favne vidt, og ikke bare være en anleggsplan for idretten. Veilederen til kulturdepartementet som omhandler planarbeidet (2014), sier samtidig at hensikten med planen er å ha en politisk vedtatt og oppdatert langsiktig plan for utvikling av idrettsanlegg i kommunen. Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som det søkes spillemidler til, må derfor være innarbeidet i handlingsprogrammet i planen.

Planen består av en beskrivende del med evaluering av utgående plan sine mål. En tekstdel som faktagrunnlag, og en tiltaksdel med nye handlingsprogram og andre kommunale tiltak. Handlingsprogrammet del 1 og 2 (prioritert og uprioritert) gir grunnlag for spillemiddel-søknader. Gjeldende plan ble utarbeidet i 2010/2011, og blir nå revidert i tråd med plan- og bygningslovens krav

til planprosess, med medvirkning og sluttbehandling i bystyret. Del av handlingsprogrammet, som danner grunnlag for søknad om spillemidler, rulleres vanligvis hvert år. Rulleringen for 2017 er en del av planrevisjonen som legges frem til politisk behandling.

Kommunedelplanen er et politisk dokument. Den skal ta opp i seg relevante problemstillinger innenfor idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv, og er ment å være et styringsredskap for å nå kommunens mål på feltet.

En kommunal plan for idrett og fysisk aktivitet er en tematisk plan uten juridisk bindende virkning når det gjelder disponering av arealer. De arealvurderinger som er gjort i planen må derfor tas inn i kommuneplanens arealdel eller i reguleringsplaner for å få rettsvirkning. Det ligger heller ingen økonomiske forpliktelser i planen. Dersom kommunen ønsker å bidra økonomisk i prosjekt, må politikerne eksplisitt bevilge nødvendige midler til formålene gjennom egne budsjettrelaterte prosesser.

1.2 Planprosessen

Virksomhet kultur har på vegne av rådmannen stått for organiseringen av arbeidet og selve utarbeidelsen av planforslaget. *Arbeidsgruppen* har bestått av:

Oskar Skulstad, kultursjef.

Idar Rotnes, stabsleder vh kultur.

Øyvind Skjelten, rådgiver team helse og velferd.

Jens Arne Gjørsvik, fagleder idrett og friluftsliv/barne-representant vh kultur (sekretær i arbeidet.)

Referanser som har bidratt i planarbeidet:

Arne Neumann, landskapsarkitekt vh plan og bygning

John Fylling, planlegger vh plan og bygning.

Gøran Heimdal, teamleder team kultur og oppvekst.

Helene Vorren, fagleder vh veg, anlegg og park.

Svein Gunnar Hansen, avdelingsgartner vh veg, anlegg og park.

Øistein Korsnes Bjørkavåg, Ålesund idrettsråd.

Siri Ask Fredriksen og Vegard Rangseter, Møre og Romsdal idrettskrets.

Plan- og bygningsloven setter krav til medvirkning i planprosessen, og spesielt fra grupper som antas å bli særlig berørt. Dette er sikret gjennom en omfattende medvirkningsprosess, hvor skoler, frivillige lag og organisasjoner, råd og utvalg har vært involvert. Resultatet av medvirkningen vises i kap. 7.

Planen er utarbeidet i tråd med plan- og bygningslovens krav til planprosess. Planprogrammet ble fastsatt i PBU 06.09.2016. Det omfattende arbeidet med planutkastet ble utsatt en måned i mars 2017, pga ønske om bedre kvalitetssikring av innhold. Planutkast ble fremmet til PBU 25.04.2017 for høring/offentlig ettersyn i minimum 6 uker. Annonseringer og utsendelser ble gjort i henhold til høringsliste hvor alle idrettslag ble tilskrevet, inkl. høringssak til Kultur og oppvekstutvalget (KOU) som fagutvalg 29.5.2017. Merknadsvurdering med frist 16.06.06, innstilling av sak for sluttbehandling i PBU 27.06.2017. Og til slutt felles saksdokument til endelig sluttbehandling i KOU 21.08.2017 og i bystyret 31.08.2017.

1.3 Klargjøring av begreper

Kilden til definisjonene er veilederen «kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet» (2014).

Idrett. Med idrett forstås aktivitet i form av trening, eller konkurranse i den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet.

Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.

Friluftsliv.

Opphold og fysisk aktivitet i friluft, i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelser. Friluftsliv er ikke motorisert aktivitet. Friluftsliv inngår i begrepet fysisk aktivitet.

Friluftsområde

er store, oftest uregulerte områder som omfattes av allemannsretten. Det er ikke krav om parkmessig opparbeidelse, kun tilrettelegging for bruk til f.eks turliv, jakt, fiske, fysisk aktivitet og trening. Ofte avsatt til landbruks-, natur og friluftsområder (LNF-område) i kommuneplanens arealdel.

Friområder

er avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeiding for allmennhetens uhindrede rekreasjon

og opphold. Områdene er vanligvis ervervet, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen, og kan være parkanlegg, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg, bade-plasser og inngrepsfrie naturområder i nærmiljøet. Fri-områder kan både være i privat og offentlig eie.

Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming.

Idrettsanlegg

- Nærmiljøanlegg er utendørsanlegg eller områder som er fritt allment tilgjengelige og tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet. De er hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder, primært for barn og unge, men også for lokalbefolkningen for øvrig.
- Ordinære anlegg er i hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. Tekniske krav tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.
- Nasjonalanlegg tilfredsstiller tekniske og funksjonelle standardkrav for avvikling av internasjonale mesterskap og konkurranser.

Ellingsøy idrettshall, EIL jenter 11 år. Foto: Gerd Alise Steinsbu.

2 Status mål, tiltak og anleggs- prioriteringer i kommunedelplan 2011 – 2017

I Kulturdepartementets veileder til planarbeidet for perioden 2011-2015 ble det påpekt at:

Hovedutfordringen for kommunens politikk innenfor feltet idrett og fysisk aktivitet ligger i å få en utvikling i samsvar med målene. Det må derfor utformes en strategi, eller arbeidsplan, for hvordan målene skal nås. Tiltaksbeskrivelser, eller strategier, må være nøkterne og så konkrete at det er lett å etterprøve dem i en evalueringsprosess.

Kapitlene 8 og 9 i kommunedelplanen for 2011-2015 inneholdt målformuleringer, tiltak og prioritering av anlegg og områder for utbygging og videre utvikling. Disse ble utformet konkrete og målbare, og skal ved revisjon av planen etterprøves.

I kap. 2.1, 2.2 og 2.3 følger status for de tiltak som ble vedtatt i utgående plan.

Kap. 2.2 og 2.3 reflekterer alle utbyggingstiltak som har vært prioritert i de kortsiktige handlingsprogrammene og som har vært rullert hvert år i planperioden.

De tiltakene som i oppstillingen i dette kapittelet har gul eller rød farge, er vurdert for videre oppfølging i ny plan. Således er flere av disse tiltakene videreført i kap. 9 i den nye planen. Der dette er aktuelt, framgår det av kommentarene i kolonnen til høyre.

Også noen av tiltakene merket med grønn farge er videreført i handlingsprogrammet, kap. 9.1. Dette skyldes at selv om disse tiltakene er gjennomført, har de ennå ikke fått tildelt de spillemidlene de etter søknad er godkjent for. For disse anleggene må søknadene fornyes eller gjentas hvert år inntil tilsagn om spillemiddeltilskudd foreligger. For å være i formell søkeposisjon må tiltakene være oppført i handlingsprogrammets prioriterte del.

Emblem skatepark. Foto: Marius Barstad Måseidvåg.

2.1 Status målformuleringer og tiltak 2011 - 2017

Gjennomført Delvis gjennomført Ikke gjennomført

Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11	Prio. i BY-sak 089/11	Oppfølgings-ansvarlig	Status 2017	Rådmannens kommentarer
Grønnstruktur/parker				
I løpet av våren 2012 skal ansvarsfordeling innen grønnforvaltningen avklares, med mål å iverksette tiltak for bedre samordning, tydeliggjøring og styrking av fagområdet.		Rådmannen v/ komm. sjef	Anses kun som delvis oppfylgt	Det er foretatt en foreløpig gjennomgang av oppgavefordelingen både for eier- og forvalterrollen basert på etablert praksis. Fagområdet er ikke styrket budsjettmessig men gjennom oppgradert fagkompetanse. Videreføres i kap. 9.2.
I løpet av 2011 skal det legges en strategi for sikring av friluftsområder/friluftsområder, samt oppfølging og avslutning av pågående saker. En oversikt og status for det pågående sikringsarbeidet gir grunnlag for strategiarbeidet.		Vh. for plan og bygning	Oppstartet men ikke fulgt opp / gjennomført	Hovedårsaken til at arbeidet ikke er gjennomført ligger i ressursituasjonen i ansvarlig virksomhet. Videreføres i kap. 9.2.
Det blir lagt inn forslag i budsjettbehandlingen for 2012 om ett årsverk for å utarbeide Grønnstrukturplan for kommunen.	8	Rådmannen v/ komm.sjef	Anses gjennomført	Øremerket stillingsressurs ikke prioritert. Det er utarbeidet utkast til «Normer for grønnstruktur i Ålesund kommune». Politisk behandling i 2017. Temakart ifm. kommuneplanens arealdel, som gir oversikt over eksisterende, regulert og/eller ønskelig grønnstruktur i kommunen, er utarbeidet og vedtatt i 2017.
Ved rullering av arealdelen i Kommuneplanen, skal kortsiktige og langsiktige behov for areal til idrett, friluftsliv, lek, gang- og sykkelvei legges inn.		Rådmannen som planmyndighet	Gjennomført	Gjennomført ifm. rullering av Kommuneplanens arealdel 2017.
Ved opparbeiding av områder skal det alltid bli vurdert å tilrettelegge for universell utforming.		Rådmannen som planmyndighet	Gjennomført	Gjennomført ved at det skjer en løpende vurdering i alle plan- og utbyggingsprosesser, med grunnlag i egne arealplanbestemmelser om universell utforming knyttet til bokvalitet og leikeareal. Utdypes nærmere gjennom normer for grønnstruktur som er under slutføring.
I arbeidet med utvikling av byens attraktivitet skal grønne lunger for lek, aktivitet for alle aldersgrupper, og opphold opparbeides i samarbeid med næringslivet. Som første prioritet lages det et prosjekt for utvikling av Rådhusplassen som legges frem i budsjettbehandlingen for 2012.	2	Rådmannen v/ kommunal-sjef	Anses kun som delvis oppfylgt	Det finnes eksempler (Tollbuparken) på opparbeiding av areal i samarbeid med næringslivet. Framtidig utvikling av rådhusplassen er en del av vedtatt reguleringsplan for «Sørsida». Opparbeiding av areal i området Skutvika – Kvennaneset vil også være aktuelt her.
I arbeidet med merking av innfallsporter til friområdene skal man prioritere tettbygde strøk som har få adkomster.		Koordineres av rådmannen v/komm.sjef	Ikke gjennomført	Tiltaket forsøkes oppfylgt. Foreløpig mangler ressurser til planlegging og gjennomføring. Videreføres i kap. 9.2.
I arbeidet med Kommuneplanens arealplan, reguleringsplaner, grønnstrukturplan og sikring av friområder skal det være et spesielt fokus på Aspøya og tettbygde deler av Nørøya.		Rådmannen som planmyndighet	Gjennomført	Gjennomført ifm. rullering av Kommuneplanens arealdel 2017.

Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11	Prio. i BY-sak 089/11	Oppfølgings-ansvarlig	Status 2017	Rådmannens kommentarer
Leikeplasser/uteareal skoler og barnehager, svømmetilbud				
Rådmannen ønsker å bidra til at det i samarbeid mellom skolene og kommunens eiendomsselskap utvikles selvaktiviserende uteområder og at dette prioriteres med økonomiske midler.	1	Rådmannen v/ kommunalsjef / ÅKE	Gjennomført ved noen skoler	De tiltak som er gjennomført er stort sett etter initiativ fra FAU. Videreføres i kap. 9.2.
Det skal i løpet av 2012 utarbeides forslag til norm for uteareal (både areal og funksjon) ved skoler og barnehager. Deretter kartlegges alle barnehager og skoler opp mot normen.		ÅKE	Ikke gjennomført	Utarbeidelse av egen norm for uteareal har ikke vært prioritert slik økonomien har vært de siste årene. Likevel arbeides det fortsatt med oppgradering av både skole- og barnehageområdene etter årlige prioriteringer. Det ligger også føringer i andre forskrifter / regler / anbefalinger for dette. Videreføres i kap. 9.2.
Barneskolene skal tilstrebe å gi 45 timer svømmeopplæring i løpet av de fire første skoleårene.		Rådmannen v/ kommunalsjef	Gjennomført	Alle skolene oppfyller dette, men med noe forskjellig organisering.
I løpet av 2012 skal behov og kostnad for rehabilitering av svømmehallen ved Volsdalen skole utredes.		Rådmannen v/ kommunalsjef	Ikke gjennomført	Utredning ikke gjennomført. Dette er ikke gjennomførbart ift. tidligere gjennomførte arbeider med nye garderobes og dusjer for gymsalen.
Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11				
Idrettstilbud				
I løpet av 2012 skal det utredes overbygning av skateanlegget på Moa med tanke på realisering i 2013.	5	Vh. kultur følger opp ift. mulighetene for å etablere en skatehall	Er vurdert og konkludert som uaktuelt	Saken har vært fulgt opp av vh. kultur gjennom utviklingsprosjektet «Arena og aktivitet». Konklusjonen som er fattet med bakgrunn i dialog med brukerne er at tiltaket ikke bør gjennomføres, da en heller går inn for å etablere et innendørs skateanlegg.
Virksomhet kultur skal ha et sterkere fokus på samarbeid med lokalidretten og arbeide for at Ålesund idrettsråd skal få en sterkere rolle i utviklingen av den frivillige idretten i Ålesund. I samarbeid skal rådet og kommunen vurdere tiltak som styrker Ålesund idrettsråd.		Vh. kultur	Anses som gjennomført og følges opp kontinuerlig	Dialogen med idrettsrådet er styrka og det er etablert et godt samarbeidsmønster. Rådets har en sterk posisjon som koordinerende aktør for lokalidretten.
For å samordne ressursene i kommunen bedre innen idrett og friluftsliv, må man se på organiseringen av fagfeltet idrett og friluftsliv, både når det gjelder anlegg og aktivitet. Funksjonshemmedes behov for et samordnet tilbud, og et bedre tilbud for de med fysiske funksjonshemminger skal vektlegges spesielt. Organisering rundt fordeling av treningstid, og idrettens mulighet til å benytte utstyr i gymsalene skal være blant temaene. I utredningen, som bør gjøres i løpet av 2012, må en hente erfaring fra organisering i andre sammenlignbare kommuner.		Rådmannen v/ kommunalsjef	Ikke gjennomført	Ressurssituasjonen er årsak til at utredning ikke er gjennomført. Enkelte av elementene i oppdraget er ivarettatt gjennom administrative vurderinger og oppfølging. Temaene i dette tiltaket deles opp, samordnes med andre tiltak og videreføres i kap. 9.2 og 9.4.

Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11	Prio. i BY-sak 089/11	Oppfølgings-ansvarlig	Status 2017	Rådmannens kommentarer
Idrettstilbud				
Kommunen skal gjennom arealplanlegging og økonomiplaner arbeide for realisering av flerbrukshaller på Ellingsøya og i Osane. Rådmann vil i forbindelse med økonomiplan 2012-2014 vurdere muligheten for å legge inn forprosjektmidler til flerbrukshall i Osane. I tilknytning til en eller begge hallene bør det være et tilleggsareal tilsvarende Speilsalen i Larsgårdhallen. Begge hallene bør ha publikumskapasitet på 300-350 personer. Planlegging og bygging skal foregå i nært samarbeid med skole, idretten og næringslivet (offentlig-privat samarbeid OPS).	4	Rådmannen v/ kommunalsjef / ÅKE	Delvis gjennomført	Ellingsøy idrettshall realisert, tatt i bruk i 2015. Reguleringsplan for Osane idrettshall vedtatt i 2015. Foreløpig arbeidsgruppe for idrettshall i Osane var oppnevnt, planleggingsmidler bevilga og det er utarbeidet et foreløpig romprogram Bevilgning av budsjettmidler til bygging er pga. den økonomiske situasjonen utsatt til etter 2019. Rådmannen går inn for at det i det videre arbeidet utredes en normalidrettshall, en basishall for turn, areal for bueskyting og bordtennis, samt en ungdomsarena som også ivaretar andre tilbud basert på levekårsdata. Osane idrettshall videreføres i kap. 9.1.
Kommunen skal i løpet av 2011 utrede bruken av 1. etasje i turnhallen i Klipra. Aalesunds Turnforening skal vurderes i denne sammenheng.	10	Rådmannen v/ kommunalsjef	Anses ikke som gjennomført	Spørsmålet om framtidig disponering av Klipra svømmehall er ikke avklart. Flere alternativ har vært og er fortsatt under vurdering uten at konklusjon er trukket. Turnforeningens situasjon er fortsatt en del av spørsmålsstillingene. Videreføres i kap. 9.2.
Ved bygging av kroppsøvningsareal i tilknytning til skolene skal flerbrukshall og basishall være blant alternativene som vurderes.		Rådmannen v/ kommunalsjef / ÅKE	Gjennomført	Dette vurderes i hvert enkelt tilfelle, og løsningene som velges kan variere.
Ved rullering av Kommuneplanens arealplan må det tas en grundig vurdering av mulighetene for regulering av egne områder til ikke motoriserte maritime aktiviteter, som roing og padling. I utredningsarbeidet vil flere aktuelle parter bli involvert for å finne gode praktiske løsninger.		Rådmannen som planmyndighet	Gjennomført	Gjennomført ifm. rullering av kommuneplanens arealplan 2017.
I forbindelse med behandling av budsjettet for 2012 skal betalingsregulativene for gymsaler, skolebasseng, svømmehall, idrettshaller og baner samordnes (gratis under 20 år).	3	Rådmannen v/ kommunalsjef og vh. kultur	Gjennomført	Betalingsregulativene ble samordnet ved budsjettbehandlingen for 2013, med felles aldersgrense på 18 år for gratis bruk.
Fridrettsdekket i Sparebanken Møre Arena må vurderes oppgradert i forbindelse med rehabiliteringsarbeidene på Aksla stadion.	9	Rådmannen v/ kommunalsjef VAP / ÅKE	Vurdering gjennomført og konkludert	Dette er vurdert ifm. forprosjektet for rehabilitering av Aksla stadion, og det er konkludert med at budsjettet ikke gir rom for tiltaket.

forts. på neste side

Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11	Prio. i BY-sak 089/11	Oppfølgings-ansvarlig	Status 2017	Rådmannens kommentarer
Direkte økonomisk tilskudd til idretten				
Det opprettes et fond for å finansiere idrettslagenes mellomfinansiering av spillemiddeltilskuddet. Fondet innarbeides i budsjettet for 2012.	6	Vh. kultur	Gjennomført	Spillemiddelfond på kr. 8 mill. ble opprettet ved budsjettbehandlingen for 2013. Retningslinjer for fondet ble vedtatt av bystyret i 2013.
Kommunen ønsker i perioden å gå i dialog med idrettslagene i Ålesund for å vurdere kommunens bidrag til utvikling av idrettsanlegg i Ålesund. I denne sammenheng må en vurdere forskjellen mellom de idrettslag som drifter egne anlegg, og de idrettene som benytter kommunale anlegg. I tillegg skal ordningen med årlige driftsmidler gjennom kulturmidlene, kompensasjon for bruk av kunstgressbanene av skolene, og en mulig kommunal garanti for "tilskuddslån" vurderes. En slik utredning bør foreligge i løpet av 2012.	7	Vh. kultur	Anses ikke som gjennomført	Ikke utredet. Rådmannen ønsker å se dette tiltaket i sammenheng med tiltaket foran under overskriften «Idrettsstilbud»; om sterkere fokus på samarbeid med lokalidretten og samarbeidet med Ålesund idrettsråd / styrking av idrettsrådets rolle. De to tiltakenes spørsmålsstillinger samordnes og videreføres i kap. 9.2 og 9.4.
Måloppfylgning				
Det skal gjennomføres årlige resultatvurderinger som grunnlag for prioriteringer inn mot kommunens budsjett og økonomiplan.		Rådmannen og de involverte virksomhetene	Gjennomført	Viktig tiltak for å gjøre kommunedelplanen til et aktivt styringsverktøy, og følges opp kontinuerlig.
Det skal dokumenteres at kommunedelplanen er blitt vurdert i sammenheng med utarbeidelse og revidering av andre kommunale planer.		Rådmannen som planmyndighet / vh. plan og bygning	Delvis gjennomført	Selv om dette oppfølges delvis, er det likevel behov for å innarbeide prosedyrer for slike vurderinger også når det gjelder hensynet til andre planer enn denne. Videreføres i kap. 9.2.

2.2 Status anleggsprioriteringer 2011-2017 - nærmiljøanlegg

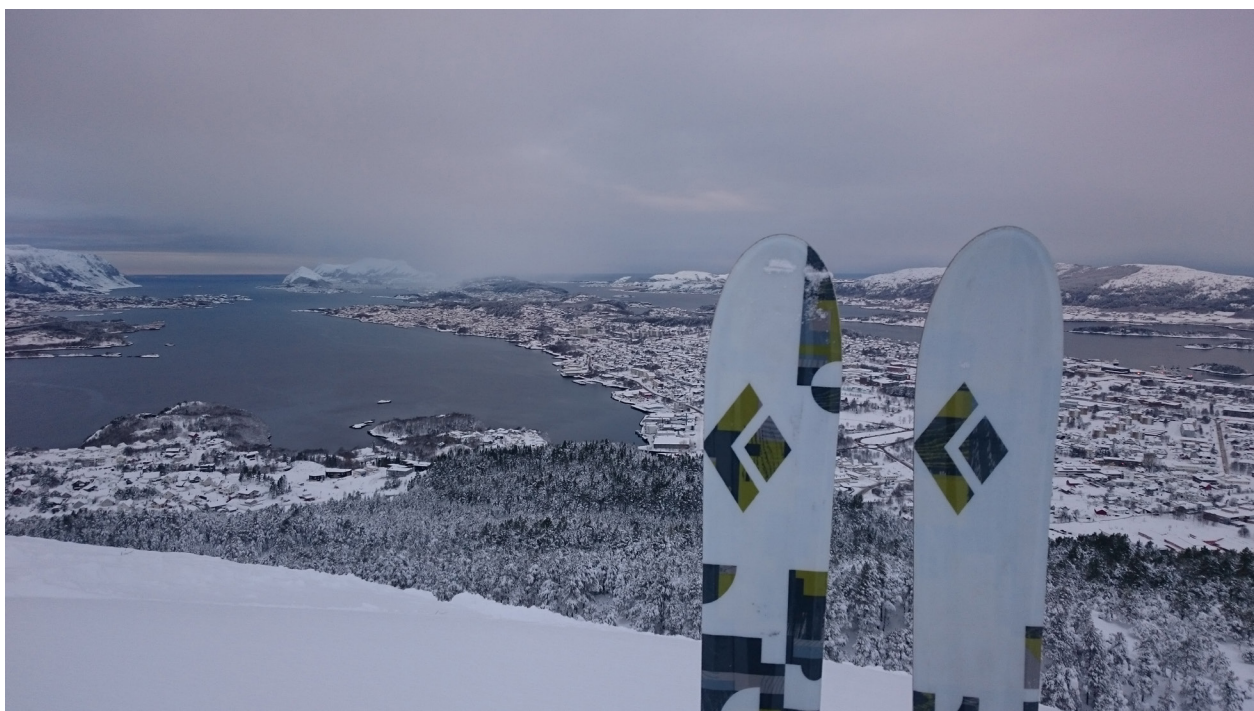
ÅK: Ålesund kommune | ÅKE: Ålesund kommunale eiendom KF | FAU: Foreldrenes arbeidsutvalg (ved skolen)

Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11	Tiltakshaver	Status 2017 (gj.ført år)	Rådmannens kommentarer
Turnbasseng fase 1, Spjelkavik barneskole	FAU / ÅKE	2012	
Turnbasseng fase 2, Spjelkavik barneskole	FAU / ÅKE	2013	
Turnbasseng fase 3, Spjelkavik barneskole	FAU / ÅKE	2013	
Sandvolleyballanlegg fase 1, Blindheim stadion	Blindheim IL	2011	
Sandvolleyballanlegg fase 2, Blindheim stadion	Blindheim IL	2011	
Sandvolleyballbane Volsdalsberga	Aksla Vel / ÅK	2010	
Sandhåndballbane fase 1, Blindheim stadion	Blindheim IL	2013	
Sandhåndballbane fase 2, Blindheim stadion	Blindheim IL	2013	
Sandvolleyball-/håndballbane Larsgården	Spkl. Rollon	–	Spkl. Rollon har omprioritert bruken av arealet
Sandhåndballbane Aksla IL, Ratvika	Aksla IL	–	Aksla IL prioriterer ikke denne aktiviteten
Sandhåndballbane Spjelkavik IL, Vasstranda	Spjelkavik IL	–	Spjelkavik IL prioriterer ikke denne aktiviteten
Tennisbinge/barnetennisbane, Hatlane	Ålesund TK	2016	
Skatepark del nord, Emblem	Emblem IL	2016	
Skatepark del syd, Emblem	Emblem IL	2016	
Aktivitetspark, liten (småbarn) Blindheim stadion	Blindheim IL	2016	
Aktivitetspark, stor (ungdom) Blindheim stadion	Blindheim IL	2016	
Ballbinge Emblem, rehabilitering	Emblem IL	2015	
Ballbinge Åse skole	FAU / ÅKE	2015	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler
Akslatunet trimpark	Aksla Vel / ÅK	2016-2017	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler
Ballbane kunstgress, Spjelkavik barneskole	FAU / ÅKE	2017	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler
Vancouver Arena ballvegger, Spjelkavik barneskole	FAU / ÅKE	2017	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler
Lillevassneset turveg, Spjelkavik	Lillevannets venner	2016	

2.3 Status anleggsprioriteringer 2011-2017 - ordinære anlegg og friluftsliv

Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11	Tiltakshaver	Status 2017 (gj.ført år)	Rådmannens kommentarer
Idrettshall Borgund vgs., Fremmerholen	M&R fylkeskommune	2009	Fylkeskommunen som byggherre, men realisert i samarbeid med Ålesund kommune.
Idrettshall Larsgården	Ålesund kommune	2011	
Idrettshall Vik på Ellingsøy	Ålesund kommune	2015	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler.
Kunstgressbane Larsgården	Spkl. Rollon	2010	
Kunstgressbane Ebbemyra, Emblem	Emblem IL	2008	
Kunstgressbane Skarbøvik	Skarbøvik IF	2009	
Rehabilitering kunstgras Sunnmørshallen	Ålesund kommune	2009	
Kunstgressbane nr. 2 Blindheim	Blindheim IL	2010	
Idrettshall Hatlane	Ålesund kommune	2013	
Sunnmøre Varmtvannsbasseng, Åse	Stift. Sunnmøre VB	–	Stiftelsen Sunnmøre Varmtvannsbasseng klarte ikke å reise nok egenkapital til å gjennomføre prosjektet. Stiftelsen ble oppløst og prosjektet skrinlagt.
Nørvebana kunstgress	Spkl. Guard	2015	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler.
Kunstgressbane 40 x 60 m, Vasstranda	Spjelkavik IL	2009	
Ishall i Ålesund	Samarb. aktører	–	Både arealmessige, reguleringsmessige og økonomiske årsaker til at tiltaket ikke er realisert. Videreføres i kap. 9.3.
«Fjordstien», turveg Bogneset – Furmyra Del 1: Bogneset – Slevika	Ålesund kommune	2013	
«Fjordstien», turveg Bogneset – Furmyra Del 2: Slevika – Hatlane syd	Ålesund kommune	2012	
«Fjordstien», turveg Bogneset – Furmyra Del 3: Holmeskjærvegen – Svartskjærvegen	Ålesund kommune	Ferdig ila. 2017	
Turkart og O-kart Emblem oppgradering/rehabilitering	Emblem IL	2015	
Lysløype/turløype rundt Melsvatnet, Emblemsfjellet	Emblem IL	–	Emblem IL prioriterer p.t. andre tiltak foran dette. Videreføres i kap. 9.3.
Kunstgressbane nord Herdtun, Moa, rehabilitering	Spkl. Herd	2012	
Idrettsbygg m/toalett, lager, kontor v/Blindheim stadion	Blindheim IL	–	Blindheim IL prioriterer foreløpig å bygge lager ifm. tribune. Lager videreføres derfor i kap. 9.1.
Osane idrettshall, Skarbøvik	Ålesund kommune	–	Foreløpig ikke realisert pga. ÅK's økonomiske situasjon. Videreføres i kap. 9.1.
Aksla stadion, rehabilitering friidrettsbaner	Ålesund kommune	2015	
Aksla stadion, rehabilitering grasbane	Ålesund kommune	2015	

Kommunale tiltak vedtatt i by-sak 089/11	Tiltakshaver	Status 2017 (gj.ført år)	Rådmannens kommentarer
Aksla stadion, lysanlegg	Ålesund kommune	--	Foreløpig ikke realisert pga. ÅK's økonomiske situasjon. Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler.
Vikabakkane, hoppbakke K40, Vasstranda	Spjelkavik IL	Ferdig ila. 2017	
Vikabakkane, hoppbakke K20, Vasstranda	Spjelkavik IL	2015	
Vikabakkane, hoppbakke K10, Vasstranda	Spjelkavik IL	2015	
Vikabakkane, hoppbakke K40 plastdekke, Vasstranda	Spjelkavik IL	Ferdig ila. 2017	
Vikabakkane, hoppbakke K20 plastdekke, Vasstranda	Spjelkavik IL	2016	
Vikabakkane, hoppbakke K10 plastdekke, Vasstranda	Spjelkavik IL	2016	
Vikabakkane, hoppbakke lysanlegg, Vasstranda	Spjelkavik IL	2016-2017	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler
Vikabakkane, hoppbakke skitrekk, Vasstranda	Spjelkavik IL	Ferdig ila. 2017	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler
Båthus Sørneset	Aalesunds Roklub	2015	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler
Nakkane orienteringskart, revisjon	Emblem IL	2016	Videreføres i kap. 9.1, jf. søknad om spillemidler

Spjelkavikfjellet skiheisa Foto: Jens Arne Gjørsvik.

3 Generelle utviklingstrekk

Samfunnsutviklingen og teknologien har gitt oss et samfunn hvor færre bruker kroppen i hverdagen. Bilen er det vanligste transportmiddelet selv på distanser mellom 1-3 kilometer, og voksne bruker i gjennomsnitt 60 prosent av dagen stillesittende. 1 av 8 dødsfall tilskrives inaktivitet og fører i tillegg til betydelig sykkelighet og tapt livskvalitet. På verdensbasis er fysisk inaktivitet definert som den fjerde største risikofaktoren for død av ikke-smittsomme sykdommer (World Health Organization). Til tross for at stadig flere rapporterer at de trener og mosjonerer i fritiden, har det totale omfanget av fysisk aktivitet i befolkningen gått ned. Dette skyldes i stor grad at hverdagsaktiviteten går ned. Samfunnet har et stort ansvar for å legge til rette slik at flere kan være mer aktive i hverdagen.

Samfunnsøkonomiske beregninger viser at innbyggerne i Norge kan vinne drøyt 400 000 ekstra kvalitetsjusterte leveår hvert år dersom alle hadde oppfylt anbefalingene for fysisk aktivitet. Det innebærer flere friske innbyggere og

flere som lever lenger uten sykdom. Hvordan kommuner planlegger for gang-, sykkelveier og grøntområder, samarbeider med idrett- og friluftsansjoner, og innretter skole- og arbeidsliv, vil gjøre forskjell på innbyggers fysiske aktivitetsnivå og helsetilstand. (Helsedirektoratet, veiviser lokale folkehelseiltak).

Fysisk aktivitet kan samtidig brukes i forebygging og behandling av drøyt 30 ulike diagnoser og lidelser. (Helsedirektoratet, aktivitetshåndboken 2009).

Barn og unge trenger allsidig aktivitet for normal vekst og utvikling, og for å utvikle motorikk og koordinasjon. Voksne har behov for å være fysisk aktive for å vedlikeholde helsen, og for å opparbeide motstandskraft mot fysiske og psykiske påkjenninger. Eldre trenger fysisk aktivitet for å holde seg friske og kunne være selvhjulpne så lenge som mulig. Noen grupper trenger individuelt tilpassede opplegg knyttet til blant annet funksjonsevne, kulturell tilhørighet, kroniske sykdommer etc.

3.1 Utviklingstrekk hos barn og ungdom

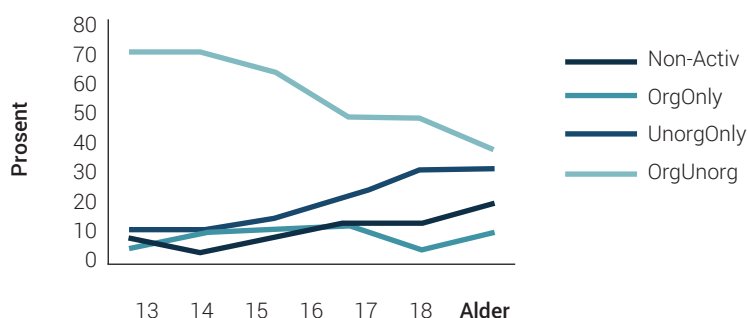
Barn og unge bør utøve minimum 60 minutter fysisk aktivitet hver dag, og intensiteten bør være både moderat og høy. Aktivitetene bør være så allsidige som mulig for å sikre optimal utvikling.

Det er et tydelig fall i andelen som oppfyller anbefalingene fra 6 til 15 år. Kartlegginger viser at rundt 90 prosent av landets 6-åringer tilfredsstiller anbefalingene om minst 60 minutters daglig moderat fysisk aktivitet. I 9-årsalderen er andelen omtrent 70 prosent, mens kun halvparten av 15-åringene i gjennomsnitt tilfredsstiller anbefalingene.

Mange bruker en stor del av dagen i ro både på fritid og i skoletid, for eksempel med å se på tv, videospill, nettbrett, pc-bruk, annen «skjermtid», lekser, lesing eller motorisert transport. Alle barn og unge, voksne og eldre anbefales å redusere stillesitting.

6-åringer er stillesittende omtrent halvparten av dagen, 9-åringer 60 prosent av dagen og 15-åringer sitter stille 70 prosent av dagen, noe som er mer tid til stillesittende aktivitet enn hos pensjonister. Det er små sosioøkonomiske og kulturelle forskjeller.

Motivasjon for fysisk aktivitet blant norsk ungdom

(Bulie, M., Haugen, T. & Säfvenbom, R. (2012) Motivation for Physical Activity among Norwegian Youth. Does Context Matter? Norges idrettshøgskole)

Barn fra 6 til 12 år er den aldersgruppen som har flest aktive i norsk idrett. Fra rundt 13 års alder er det et jevnt fall i deltakelse i organisert idrett gjennom tenårene. En del av disse velger å forlate det organiserte til fordel for

egenorganisert fysisk aktivitet. Anleggsutviklingen bør i større grad ta innover seg trenden som vises i tabellen under.

3.1.1 Ungdataundersøkelsen

Svært mange unge trener på fritiden. Noen spiller håndball, basket eller fotball gjennom et idrettslag, andre trener på et treningssenter. Det er også mange unge som sykler eller løper en tur, enten alene eller sammen med venner.

Mediene gir av og til inntrykk av at norsk ungdom er i ferd med å forfalle fysisk. Forskning viser derimot at det er like mange som trener i dag som for 20 år siden. Samtidig er mange lite fysisk aktive ellers i hverdagen, og det tilbringes mye tid foran ulike typer skjermer.

Ungdataundersøkelsen 2013 viser at 80% av ungdomsskoleelevene i Ålesund trener minst én gang i uka. Dette er omtrent som snittet for Møre og Romsdal og landet for øvrig som begge ligger på 81%.

I løpet av ungdomstiden er det mange som slutter

i idrettslagene. Samtidig er det flere av de som slutter, som begynner å trene på treningssenter eller for seg selv. Det har tradisjonelt vært klare kjønnsforskjeller i trening, og særlig har det vært flere gutter enn jenter i idrettslagene. De siste årene har vi sett en tendens til at flere jenter trener på andre arenaer (utenfor idrettslagene), slik at det i dag er små kjønnsforskjeller i trening samlet sett.

I Ålesund er 67% av ungdomsskoleelevene aktive i et idrettslag. Snittet for Møre og Romsdal og landet ellers ligger på 62 % (Ungdataundersøkelsen 2013).

I mange idretter stilles det store krav til utstyr og deltakelse, og det kan koste en god del å være med. Dette kan være en utfordring for å nå det overordnede målet for norsk idrett: «idrett for alle».

3.1.2 Jenter med minoritetsbakgrunn og deltakelse i idrett

Rapporten «Kom igjen jenter» (Kulturdep. 2014) forteller at færre jenter med minoritetsbakgrunn er medlem i et idrettslag enn både gutter med minoritetsbakgrunn og ungdom fra majoritetsbefolkningen av begge kjønn. Videre er forskjellene mellom gutter og jenter med minoritetsbakgrunn mye større enn forskjellene mellom gutter og jenter uten minoritetsbakgrunn. Idretten må gjøres mer tilgjengelig for disse jentene. Råd som gis er å informere

bedre, invitere til samarbeid, invitere innvandrerforeldrene med og stille krav, bruke ungdom med minoritetsbakgrunn til oppgaver i idretten, synliggjøre rollemodeller, tilby åpne og rimelige lavterskelaktiviteter, sørge for at krav om bestemt bekledning ikke hindrer minoritetsjenter i å delta og få idretten inn i introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere.

Nedregården sykkelbane. Foto: Jens Arne Gjørsvik.

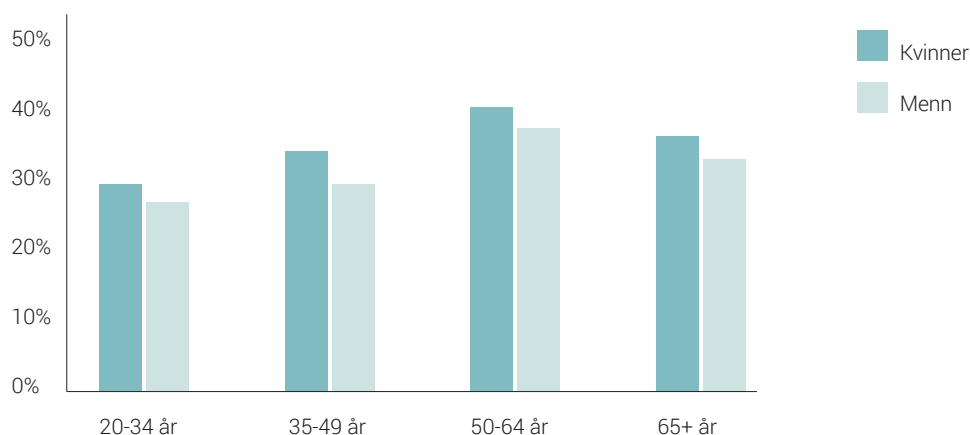
3.2 Utviklingstrekk blant voksne og eldre

Voksne og eldre bør være fysisk aktive med minimum 150 minutter moderat intensitet per uke eller minimum 75 minutter med høy intensitet per uke. Økt dose aktivitet gir større helsegevinst. Øvelser som gir økt muskelstyrke til store muskelgrupper bør utføres to eller flere dager

i uken.

Kun en tredjedel av voksne og eldre tilfredsstiller de nye anbefalingene til moderat fysisk aktivitet i uken. Flere kvinner enn menn og flere med høyere utdanning tilfredsstiller anbefalingene.

Andel som oppfyller anbefalt aktivitetsnivå

(Kilde: Fysisk aktivitet og sedatid blant voksne og eldre i Norge – Nasjonal kartlegging 2014–15, Helsedirektoratet 2015)

Alle barn og unge, voksne og eldre anbefales å redusere stillesitting. Lange perioder med stillesitting bør avbrytes med lett aktivitet. Rådet om å redusere stillesitting gjelder også de som oppfyller anbefalingene for fysisk aktivitet.

I gjennomsnitt tilbringer voksne og eldre 62 prosent av våken tid i ro – altså stillesittende. Det vil si omtrent 9 timer daglig. Menn har mer stillesittende tid enn kvinner, og de med lengst utdanning er mest i ro. Her slår altså høyere utdanning negativt ut. Noe av forklaringen kan være at de med høyere utdanning har mer stillesittende arbeid.

En trend de siste 15 – 20 årene er fremveksten av det kommersielle treningsmarkedet. I 2013 oppga 37 % av befolkningen at de trente på kommersielle treningsentre. Treningssentrene gir et tilbud som supplerer idrettens organiserte tilbud, og som treffer andre målgrupper enn den tradisjonelle idretten. Treningssentrene har de siste årene fått et bredere og mangfoldig tilbud. I et folkehelseperspektiv er det kommersielle trenings-

markedet en viktig aktør og av stor betydning for mange. Hos de voksne i Møre og Romsdal er foretrukket aktivitetsform «å gå tur». Avstand mellom bolig og turområde påvirker bruksfrekvensen. En masteroppgave fra Bodø viser en markant høyere bruksfrekvens blant de som bor innenfor 500 m. 75 % ønsker å øke sitt aktivitetsnivå. Å gå og sykle er de sammenfallende aktivitetene som både voksne og ungdom rapporterer. (Handlingsprg., fysisk aktivitet i Møre og Romsdal 2013 – 2016)

En nasjonal kartlegging helsedirektoratet har gjort av fysisk aktivitet blant voksne, viser at nærhet til anlegg spiller stor rolle. Generelt viser dataene at jo lenger unna man bor friområder, skog, mark, fjell, idretts/aktivitetsanlegg og treningssenter, jo lavere er aktivitetsnivået. "Deltakelse i friluftslivsliv og uorganisert trening har fått økt betydning blant voksne, mens færre deltar i organisert idrett og bruker idrettsanlegg." (Helsedirektoratet).

De utviklingstrekkene som er beskrevet over er også gjeldende for vår kommune. Folk er generelt for lite fysisk aktive, noe som har innvirkning på folkehelse.

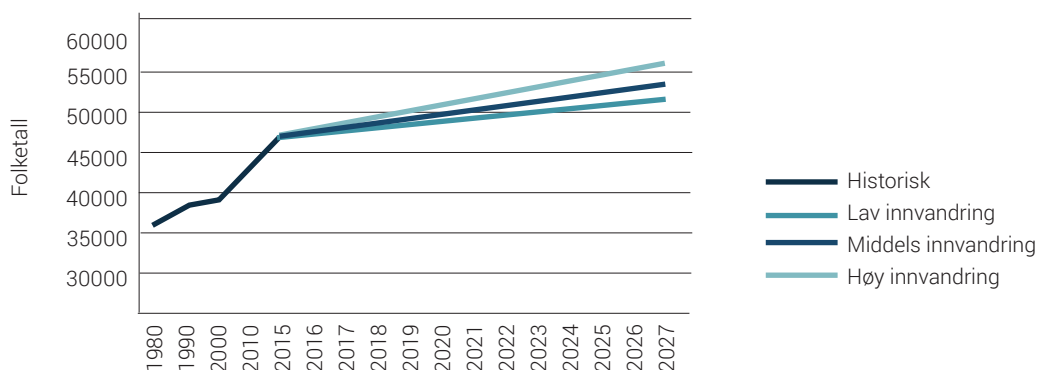
4 Utviklingstrekk i Ålesund

4.1 Demografisk utvikling

Folketallet i Ålesund kommune har økt mer enn på landsbasis de siste årene. I stor grad skyldes dette arbeidsinnvandring, og da særlig fra Øst-Europa. Flyttemønsteret innenlands peker i litt motsatt retning ved at nettoflyttingen er negativ for Ålesund kommune. Hvordan folketallet vil utvikle seg fram mot 2027 er i stor grad avhengig av innvandringen fra utlandet. De siste 2 årene har nettoinnvandringen fra utlandet gått vesentlig ned, noe som skyldes de økonomiske konjunktorene. Folketallet

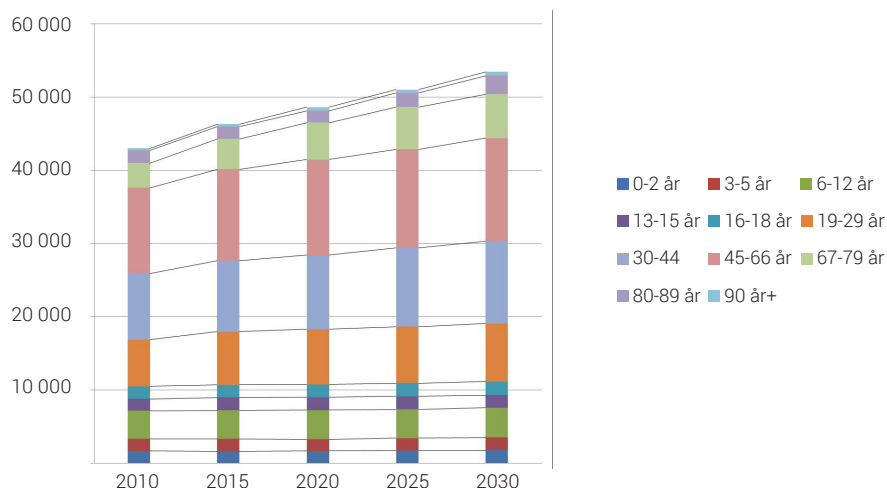
i Ålesund kommune har økt mer enn på landsbasis de siste årene. I stor grad skyldes dette arbeidsinnvandring, og da særlig fra Øst-Europa. Flyttemønsteret innenlands peker i litt motsatt retning ved at nettoflyttingen er negativ for Ålesund kommune. Hvordan folketallet vil utvikle seg fram mot 2027 er i stor grad avhengig av innvandringen fra utlandet. De siste 2 årene har nettoinnvandringen fra utlandet gått vesentlig ned, noe som skyldes de økonomiske konjunktorene.

Folketallsutvikling og prognose i 3 alternativ. 1 Lav netto innvandring. 2 Middels netto innvandring. 3 Høy netto innvandring

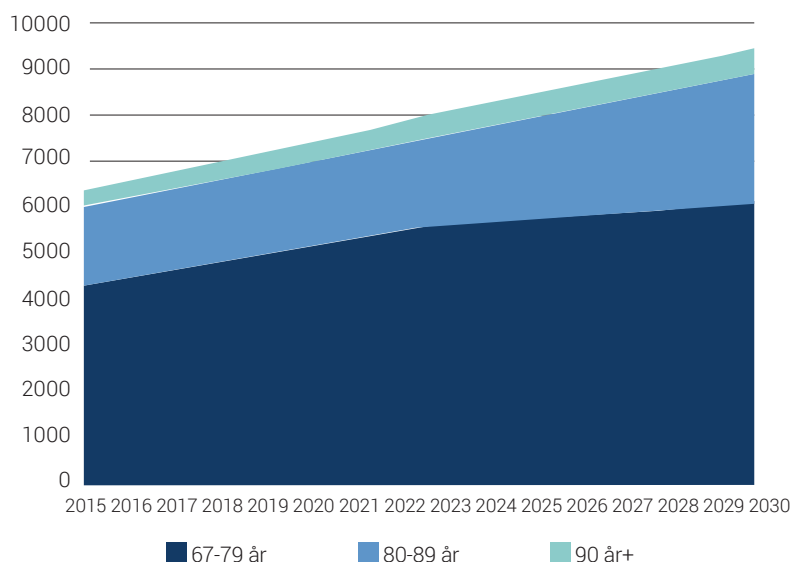

Alders- og kjønns sammensetningen vil forandre seg en hel del de neste årene. Kullene som ble født etter 2. verdenskrig og på 50-tallet var store. Derfor får vi eldrebølgen fra 2020 og utover.

Utvikling aldersgrupper til 2030

Utvikling aldersgruppe 67 år +

Barne- og ungdomsgruppene holder seg relativt stabile, men med en liten økning frem mot år 2030. Det er særlig gruppen over 67 år som vil øke mest. Tilrettelegging

av tilpassede og ønskede anlegg i nærmiljøet til denne gruppen blir viktig folkehelsearbeid.

4.2 Samfunn

Ålesund er handels- og industrisenteret på Sunnmøre med visjonen om å være et kulturelt knutepunkt og lokomotiv, som den største byen mellom Bergen og Trondheim. Ålesund er en båndby, med to handelssentra, et på Moa og et i Ålesund sentrum. Vedtatt kommuneplan har målsetting om fortetting av boliger langs kollektivaksen øst-vest, med knutepunkt ved Åse sykehus og Campus Ålesund/NMK, samt Moa og Sentrum. Det foreligger stadig nye utbyggingsplaner i Moaområdet. Samtidig

planlegges utbygging av mellom 1000 og 1500 nye boliger i sentrum og sentrumsnære områder. Det framtidige utbyggingsmønsteret av boliger og knutepunktstrategi vil påvirke plassering og behovet for idrettsanlegg og tilrettelegging for fysisk aktivitet i de enkelte bydelene. Strategiutvalget for idrett (2016) anbefaler at kommunen sikrer idretts- og aktivitetsmangfoldet gjennom behovsvurdering, og stimulering ved at idrettsanlegg og områder for fysisk aktivitet i størst mulig grad plasseres ved skoler.

4.3 Levekår

Ålesund kommune skal gjennomføre en levekårsundersøkelse basert på Statistisk sentralbyrå sine registre. Dataene er levert men selve levekårsrapporten er ikke ferdig. Ålesund kommune bruker verktøyet Kompas til selve datafremstillingen.

På bakgrunn av innsamlede data – levekårsindikatorer, kommer det frem at Skarbøvik, Aspøy, Sentrum og Klipra i større og mindre grad har en opphoping av negative levekårsindikatorer.

Soner med opphoping av negative levekårsindikatorer må prioriteres med offentlige tiltak som fremmer folkehelse, gjennom handlingsdelen i kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet. Slik som turstier, parker/torg, lekeplasser og andre nærmiljøanlegg til egenorganisert aktivitet, samt ordinære anlegg. De enkelte virksomheter i Ålesund kommune må deretter prioritere tiltak iht. resultatet.

4.4 Kommunal økonomi

Ålesund kommune er meldt inn i ROBEK. Dette skyldes flere år med merforbruk. Det akkumulerte merforbruket må dekkes inn i samsvar med forpliktende plan som bystyret vedtar i forbindelse med behandling av budsjettet. I 2015 og 2016 hadde kommunen bedre regnskapsresultat enn budsjettet og ligger således foran planen. Kommunen får ikke ta opp mer lån enn vi betaler i avdrag på lån. Unntatt er selvfinansierende virksomheter som virksomhet vann, avløp og renovasjon. Lovpålagte oppgaver har i stor grad vært skjermet. Idretts- og friluftsliv er ikke lovpålagte oppgaver og har dessverre lav prioritert i en slik innsparingsprosess som kommunen

har gjennomført og må videreføre.

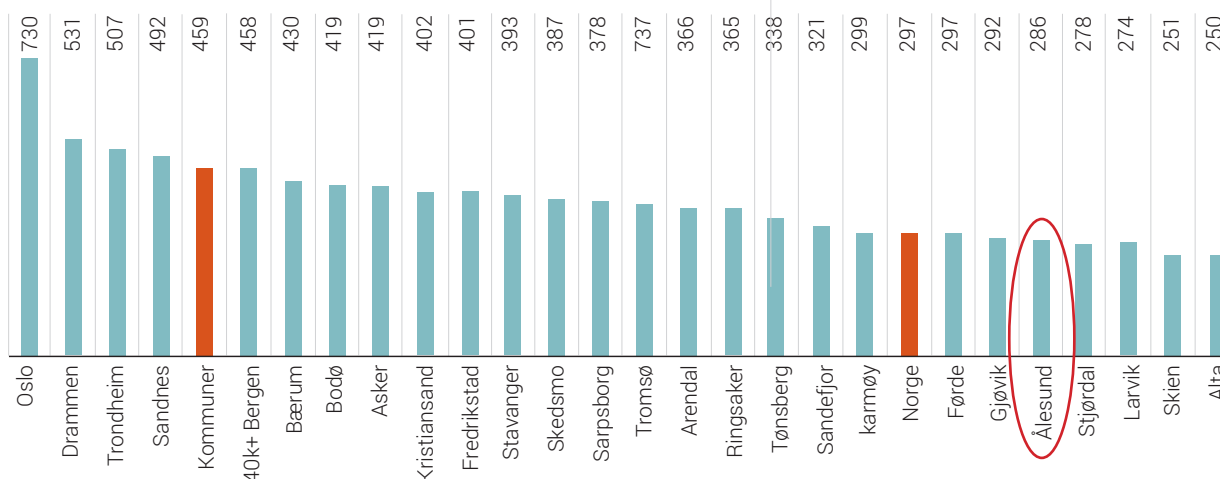
Det er i denne sammenheng positivt at byggingen av gang- og sykkelstien fra Bogneset til Furmyr blir gjennomført. Fullføringen av trappene til Aksla er også veldig positivt sett fra et aktivitetsperspektiv. Ålesund kommune tar sikte på å være ute av ROBEK fra og med 2019.

Idrettsanleggsregisteret www.idrettsanlegg.no viser data over anleggsregistreringer. Tabellene under viser hvor mange innbyggere som deler ett anleggstilbud. Jo lavere tall, jo bedre anleggsdekning pr. innbygger.

Anleggstilbudet i fylkene (Innbygger per anleggstilbud) - 2016

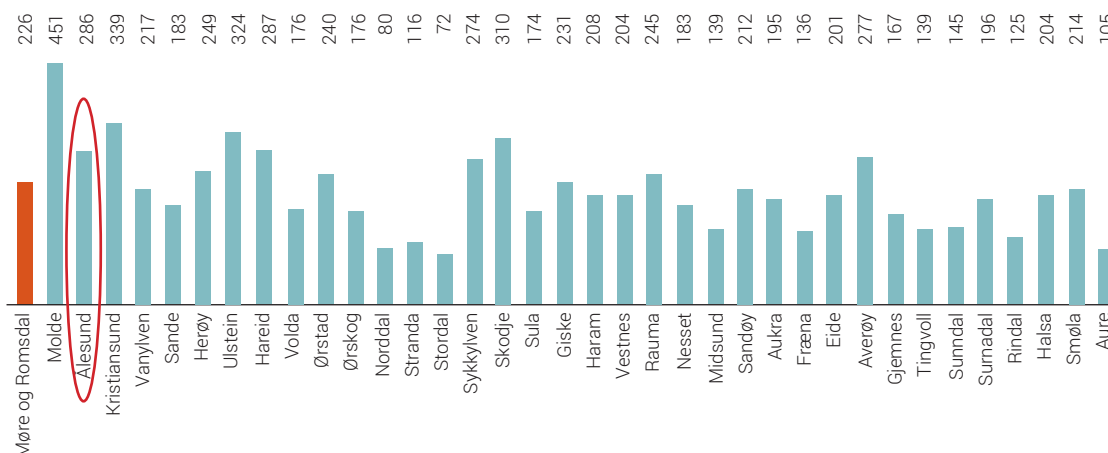

Anleggstilbudet i de største kommunene (Innbygger per anleggstilbud) - 2016

Kommuner med innbyggertall over 40 000, samt største kommune i fylket der det ikke er kommuner med over 40 000 innbyggere.

Møre og Romsdal (Innbygger per anleggstilbud) - 2016

Kilde: Rapport 2016 «Spillemidler til idrettsanlegg – en gjennomgang av spillemiddelsøknadene og anleggssituasjonen» (KUD & NIF)

4.5 Kostra

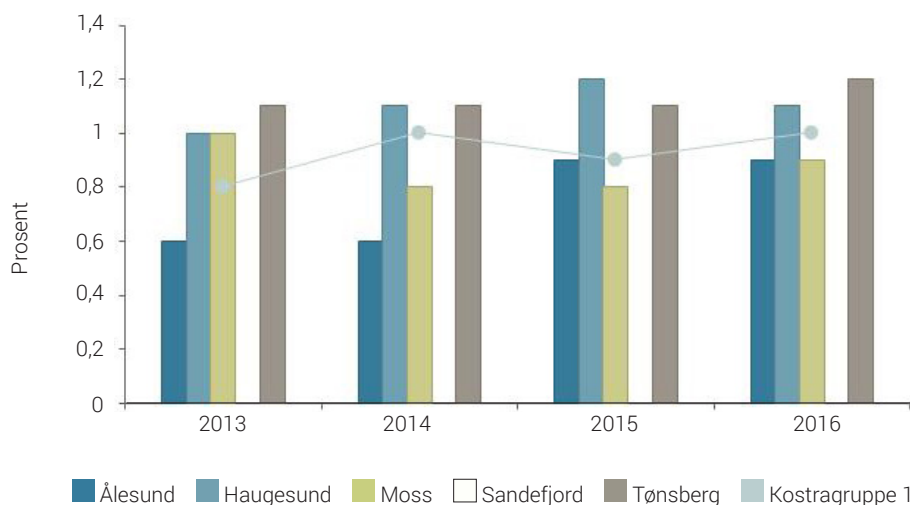
Kostratall er det beste verktøyet vi har for å gjøre sammenligninger mellom ressursbruk i kommunene. Tabellene under gir et bilde av hvordan Ålesund prioriterer i forhold til andre kommuner i kommunegruppe 13 (KG 13, sammenlignbare kommuner).

Når det gjelder driftsutgifter til kommunale idrettsbygg og anlegg, viser tabell A at Ålesund ligger på et lavere

kostranivå enn KG 13 i 2016.

Tabell B viser at Ålesund kommune bruker vesentlig mindre enn snittet i KG 13 i driftsutgifter til idrett pr. innbygger. Det forteller at budsjett ikke er økt iht. folketallsvekst. En nedgang i antall kr pr. innbygger er resultatet. Det vil si en lav prioritering (54 % lavere) av innsatsfeltet iht. KG 13.

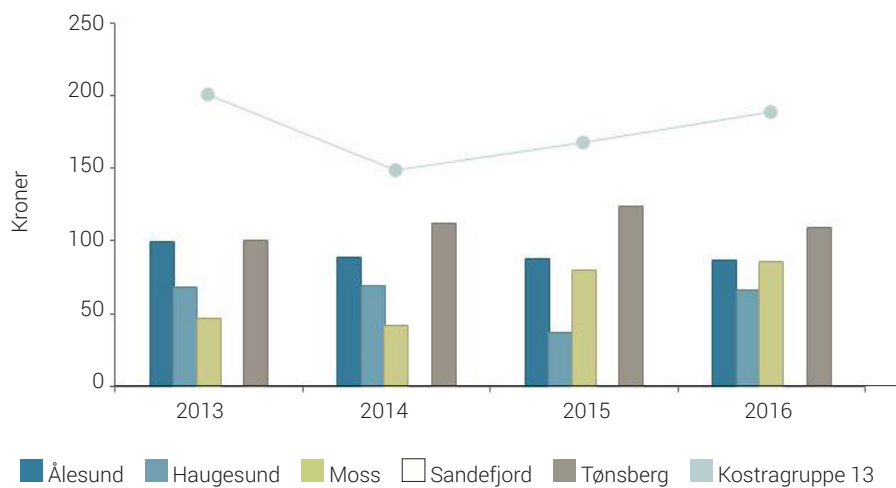
Prioritet - Netto driftsutgifter kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg i forhold til kommunens totale driftsbudsjett

	2013	2014	2015	2016
Ålesund	0,6	0,6	0,9	0,9
Haugesund	1,0	1,1	1,2	1,1
Moss	1,0	0,8	0,8	0,9

	2013	2014	2015	2016
Sandefjord	0,0	0,0	0,0	0,0
Tønsberg	1,1	1,1	1,1	1,2
Kostragruppe 13	0,8	1,0	0,9	1,0

Prioritet - Netto driftsutgifter til idrett per innbygger

	2013	2014	2015	2016
Ålesund	99	89	88	87
Haugesund	68	69	37	66
Moss	47	42	80	86

	2013	2014	2015	2016
Sandefjord	0	0	0	0
Tønsberg	100	112	124	109
Kostragruppe 13	200	148	167	188

5 Overordnede føringer

Staten har som mål å legge til rette for at flest mulig skal kunne utøve idrett og fysisk aktivitet. Kapittelet gir en oversikt over statlige og fylkeskommunale føringer som skal legges til grunn for den kommunale planleggingen

innen idrett og fysisk aktivitet. Mål og rammer for den nasjonale politikken blir formidlet gjennom stortingsmeldinger, rikspolitiske retningslinjer, rundskriv, bestemmelser for tilskuddsordninger mm.

5.1 Fysisk aktivitet fremmer livskvalitet

Deltakelse i idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv er en kilde til glede, overskudd og mestring. Idrett og fysisk aktivitet handler også om sosiale fellesskap, om gode oppvekstvilkår og om god helse. Dette er verdifullt både for den enkelte og samfunnet.

Hovedutfordringen når det gjelder befolkningens fysiske aktivitetsnivå er å øke andelen voksne, eldre og ungdom som oppfyller anbefalingene til fysisk aktivitet. Sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse er godt dokumentert.

Det sikres i blant annet folkehelseloven (trådte i kraft 1. jan 2012), en lov med formål å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer helse og trivsel og utjevner sosiale helseforskjeller. Loven retter seg blant annet mot kommuner, og skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid. Gjennom å få oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal kommunen identifisere sine ressurser og folkehelseutfordringer. Disse skal inngå som grunnlag for planlegging etter plan og bygningsloven og som grunnlag for tiltak. Å bruke fysisk

aktivitet i det forebyggende helsearbeidet blir en stadig mer utbredt strategi.

Staten har et overordnet mål om å legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet. Idrettspolitikken skal bidra til at folk har et bredt spekter av lokalt forankrede aktivitetstilbud, både i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten og gjennom muligheten for egenorganisert aktivitet. Meld. St. 26 (2011 – 2012). Den norske idrettsmodellen slår fast at staten gjennom idrettspolitikken har et særlig ansvar for målgruppene barn (6 – 12 år) og ungdom (13 – 19 år), personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive. Idretten er et godt instrument for Staten til å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen, og de støtter arbeidet blant annet gjennom tildeling av spillemidler.

Norges idrettsforbund (NIF) sitt «idrettspolitisk dokument 2015 - 2019» er en styrende plan for hele den organiserte idretten i Norge. «Idrettsglede for alle» er visjonen. Norsk idrett har åtte grunnverdier som vist i figur.

I programerklæringen ønsker norsk idrett å:

- Modernisere organisasjonene slik at det blir enkelt å delta.
- Speile mangfoldet i samfunnet.
- Redusere økonomiske hindringer for barn og unges deltakelse.
- Bli det mest attraktive treningsfellesskapet for voksne.
- Styrke Norge som toppidrettsnasjon.
- Engasjere flere kvinner og unge i trener- og lederrollen.
- Arbeide for et idrettsløft på 0,5 % av statsbudsjettet.
- Arbeide for en åpen og inkluderende idrett.
- Ta hensyn til naturen, klimaet og miljøet.

5.2 Statlige spillemidler

Departementet søker å legge til rette for at det skal være tilnærmet lik tilgang på anlegg, uavhengig av bosted. Spillemidler til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet med stort brukspotensial, samt nærmiljøanlegg, er sentrale virkemidler for å innfri de statlige målene på anleggsfeltet.

Hvilke anleggstyper som bygges vil i første rekke være et resultat av lokale og regionale behov og prioriteringer. Anleggstyper som harmonerer med aktivitetsprofilen til barn og ungdom prioriteres spesielt. Når det gjelder ungdom er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Anleggene bør også fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene.

Videre satses det på anleggstyper som kan brukes av mange og som gir mulighet for egenorganisert fysisk aktivitet. Selv om den primære målgruppen er barn og unge, er det viktig også å legge til rette for voksne, og for den stadig økende eldre delen av befolkningen (KD, veileder 2014).

Det er Fylkeskommunen som forvalter statens rammefordeling av spillemidler. Tildelingen i Møre og Romsdal

baserer seg på:

- Årlig kulturutvalgsak om generelle prioriteringer
- De kommunale handlingsprogrammene
- Særkretsenes prioriteringer
- Anleggsrådets uttale

Norges idrettsforbund foretar gjennom idrettsrådene utbetalinger gjennom lokale aktivitetsmidler (LAM-midler). For lagene i Ålesund utgjorde støtten 2, 85 mill. i 2016, for de 8 046 medlemmene i aldersgruppen 6 – 19 år. I snitt 354 kr pr. hode.

Kulturdepartementet ønsker å legge til rette for en utbygging av idrettsanlegg som kjennetegnes ved god kvalitet både bygningsmessig, estetisk og miljømessig. Utforming av anlegg betyr mye for folks velferd og opplevelse. Anlegg som har god bestandighet og høyt brukspotensial over tid etterstrebes. I byggesaksbehandlingen har kommunen ansvar for behandlingen av et idrettsanleggs estetiske utforming.

Departementet ønsker mer miljøvennlige idrettsbygg. I heftet «Miljøhensyn ved bygging og rehabilitering av idrettsbygg (V-0891)» finnes miljømål for bygging og rehabilitering av idretts- og svømmehaller.

5.3 Nasjonale føringer for fysisk aktivitet

5.3.1 Friluftsloven

Det er et nasjonalt politisk mål at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og i naturen for øvrig.

Friluftsloven hjemler allmenne rettigheter, plikter og begrensninger ved ferdsel og opphold i naturen, og det viktigste budskapet er stadfesting av allemannsretten, en rett som er uavhengig av eiendomsforhold. Formålet med loven er å:

"Verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes" (Friluftsloven MD 1957).

Målsetningen med Klima- og miljødepartementet sin «Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv» (2013) er at enda flere skal utøve friluftsliv jevnlig, uavhengig av alder, kjønn, bosted, etnisk opprinnelse og fysisk bevegelighet.

Strategien legger føringer om at friluftsliv i og ved byer og tettsteder skal prioriteres i det statlige friluftslivsarbeidet. Barn, unge og personer med innvandrerbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne skal ha hovedprioritet.

Naturopplevelse er et karaktertrekk som klart skiller friluftsliv fra andre fritidsaktiviteter. Det miljøvennlige friluftslivet, med lite konflikter i forhold til naturgrunnlaget, må føres videre også til de generasjoner som nå i stor grad vokser opp i byer og tettsteder.

Sikring av friluftslivets arealbehov anses som en offentlig oppgave. Her finnes statlige tilskuddsordninger til oppkjøp av viktige områder for friluftsliv. Det skal legges vekt på at regionalt viktige friluftsområder og områder i kystsonen sikres, og at forholdene for friluftsliv i og ved byer og tettsteder bedres.

5.3.2 Naturmangfoldloven

Den mest sentrale loven innen naturforvaltning. Lovens formål er at:

"naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur." (MD 2009).

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har laget en kartdatabase (Naturbase) der også informasjon som gjelder Ålesund kommune er registrert. Her finner vi eksempelvis at Lerstadvatnet og Ratvikvatnet har vernestatus. Oversikt over områder som er statlig sikret for allmenn bruk ved at staten har bidratt med kjøp av arealene, fremgår også i kartdatabasen.

5.3.3 Kulturloven

Denne loven har til formål:

"å fastlegge offentlige styresmakters ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomheter,

slik at alle skal kunne få anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturinntrykk" (KD 2007).

5.3.4 Likestillings- og diskrimineringsloven

Lovens formål er å:

"fremme likestilling og likeverd, sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle, uavhengig av funksjonsevne, og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. Loven skal bidra til nedbygging

av samfunnsskapt funksjonshemmede barrierer og hindre at nye skapes." (BLD 2008).

Loven forsterker det som allerede er nedfelt i plan- og bygningsloven.

5.4 Føringer av betydning for barn og unge

Temaveilederen T-1513 "Barn og unge og planlegging etter plan- og bygningsloven" (MD 2012) gir god oversikt over internasjonale og nasjonale føringer som har et spesielt fokus på barn og unge, herunder FN sin barnekonvensjon. Det ekstra fokuset som rettes mot denne

gruppen har sin begrunnelse i at barn og unge ikke er rettighetshavere i formell forstand. Ofte er de avhengige av at voksne ivaretar deres behov. Veilederen tar spesielt for seg følgende føringer som gjelder barn og unges rettigheter i kommunens planleggingsarbeid:

5.4.1 Plan- og bygningsloven

Denne loven er det viktigste virkemiddelet for å fremme barn og unges interesser i konkrete saker som behandles i kommunene. Lovens formål er å:

"fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Prinsippet om

universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak. Det samme gjelder hensynet til barn og unges oppvekstvilkår og estetiske utforming av omgivelsene."

5.4.2 Rikspolitiske retningslinjer (RPRL)

Disse retningslinjene (MD 1995) gir de sterkeste nasjonale føringene når det gjelder å styrke barn og unges interesser i planleggingen. Her stadfestes det at i all planlegging etter plan- og bygningsloven skal barn og unges interesser synliggjøres. Retningslinjene stiller flere krav til den kommunale planleggingsprosessen; blant annet skal konsekvenser for barn og unge vurderes i plan- og byggesaksbehandlingen. Unnlattelse kan føre til innsigelse fra fylkesmann og fylkeskommune.

I tillegg til å sette krav til sikkerheten og den fysiske utformingen på areal og anlegg kreves det at det i barnets

nærmiljø skal være areal hvor barn kan utfolde seg og skape sitt eget lekemiljø. Dessuten gir RPRL grunnlag for å vurdere saker der barn og unges interesser kommer i konflikt med andre hensyn og interesser.

Rundskriv T-2/08 "Om barn og planlegging", gir i tillegg til RPRL utdypende forklaring og veiledning til retningslinjene og håndheving av disse. Odelstingsproposisjonen nr. 32 (2007-2008) om lov om planlegging og byggesaksbehandling (PBL – plandelen) sier «Dersom det oppstår konflikt om et areal, skal barns interesser gå foran andre interesser.»

5.4.3 Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal og transportplanlegging

Miljøverndepartementet følger i disse retningslinjene opp målet om å få til miljømessige gode løsninger, trygge lokalsamfunn og bomiljø. Transportbehovet skal begrenses, og det skal legges vekt på å få til løsninger som kan gi korte avstander til daglige gjøremål. Lokalisering av ny utbygging skal sees i sammenheng med andre senterfunksjoner og koordineres med kollektiv-

transporttilbudet. Sykkel som transportform skal tillegges vekt, og i planlegging skal hensynet til gående og bevegelseshemmede vektlegges. Departementet er også opptatt av at en bør samordne naturinngrepene mest mulig. I utbygging bør en bidra til å bevare grønnstruktur, friluftsområder generelt og kulturmiljøer.

5.4.4 Stortingsmelding (SM) nr. 23 (2001-2002)

Bedre miljø i byer og tettsteder

I en by med arealknapphet er uttalelsene i denne meldingen høyst relevante å ha med seg i den kommunale saksbehandlingen av planer:

Den tette, bymessige boligbebyggelsen må utformes slik at området blir godt å leve og bo i, og tilfredsstillende som oppvekstmiljø. Ved boliger, skoler og barnehager skal det være god tilgang til trygg ferdsel, lek og annen aktivitet i varierte og grønne omgivelser og med forbindelse til omkringlig-

gende naturområder..... Nærmiljøets kvaliteter er spesielt viktig for fysiske aktiviteter og sosialt samvær. Dette betyr at den tette, bymessige boligbebyggelsen må utformes slik at området blir godt å leve og bo i, og tilfredsstillende som oppvekstmiljø. Barnehager og lett tilgjengelige, trygge og funksjonelle uterom, lekeområder og møtesteder må planlegges like omhyggelig som hus og leiligheter.

5.4.5 SM nr. 39 (2001–2002)

Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge

Medvirkningsprosesser har fått stadig større fokus, ikke minst i PBL, men var også viktig når denne meldingen kom: "Kommunene (må) i større grad høre barns meninger om deres møtesteder og lekemiljø og bruke deres meninger og synspunkter aktivt i plan- og beslutningsprosessene i kommunene." I Ålesund kommune har vi

barnerepresentant i inntil 50 % stilling som kommer med høringsuttalelser til arealplansaker som behandles PBU. Dessuten har vi ungdomsrådet som møtes jevnlig. Verken barnerepresentanten eller ungdomsrådet har beslutningsmyndighet.

5.5 Fylkeskommunale føringer

Fylkesplan 2017 – 2020 har valgt ut tre satsingsområder å jobbe med: kultur, kompetanse/ verdiskaping og samferdsel.

For satsingsområde kultur står dette om folkehelse og fysisk aktivitet:

"Det viktigaste folkehelsearbeidet skjer i lokalsamfunna der vi lever våre liv, og legg grunnlaget for helsa vår. Deltaking i sosiale fellesskap, gode moglegheiter for fysisk aktivitet i nærmiljøet og sunt kosthald er viktige faktorar som påverkar helsetilstanden... Idrett og friluftsliv er viktig for mange av innbyggjarane sin livskvalitet. Møre og Romsdal har eit mangfald av idrettsanlegg og ei idrettsrørsle som er god både i topp og breidde. Friluftslivet er i sterk vekst, særleg friluftslivet i nærleiken av der folk bur."

Videre står det om frivillig engasjement:

"Frivillig engasjement er sjølve føresetnaden for fylket sitt kulturliv. Frivillige lag og organisasjonar gjev tilbod gjennom tilrettelagt aktivitet, kor glede, meistring, inkludering, rekreasjon og gode opplevingar er kjerneverdiar."

Hovedmålene for satsingsområde kultur blir konkretisert med resultatmål og tiltak i handlingsprogram kultur, som fylkeskommunen rullerer årlig.

Pkt. 1 hovedmål kultur sier at «frivillige lag og organisasjonar skal skape mangfald og engsjement i lokalsamfunna». Viktig innsats her blir å styrke rammevilkåra til frivillig sektor, gjennom tilskudd, kurs, nettverk og samlokalisering.

Pkt. 4 hovedmål kultur sier at «nærmiljø og lokalsamfunn skal fremme god fysisk og psykisk helse». Viktig innsats her er at kunnskap om hva som gir god helse i større grad skal legge føringer for fysisk utforming av lokalmiljøene, og tilrettelegging av sosiale møteplasser.

Overordnede føringer, både nasjonale og fylkeskommunale, skal ha innvirkning på den politikk som føres i kommunene. Denne planens mål og tiltak må derfor være en konkretisering av de føringer som er beskrevet i dette kapittelet.

6 Mål og strategier innen idrett og fysisk aktivitet

6.1. Visjon/mål

Kommuneplan for Ålesund kommune 2015-2027 består av en samfunnsdel og en arealdel med bestemmelser. Kommunens samfunnsdel gir overordnede mål og strategier for utviklingen av de kommunale tjenestemårådene; blant annet målsetting for kommunens satsning på idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv. Det understrekes i planen at universell utforming skal integreres i all planlegging og tjenesteutøvelse i kommunen, og at levevilkår ikke skal være til hinder for deltagelse i sosiale og kulturelle aktiviteter. I kommuneplanen betones aktiviteter som gir konkurransefortrinn for hele regionen gjennom Ålesunds nærhet til naturen, og at innbyggerne motiveres til økt fysisk aktivitet. Likeledes trekker

planen fram behovet for at skoler har tilstrekkelig areal og trygge uteområder som stimulerer til fysisk aktivitet.

Kommuneplanen, som er politisk vedtatt av bystyret, har som mål å bidra til at barn og unge sikres gode oppvekstsvilkår i nærmiljø og bysentrene. Hovedutfordringen for kommunens politikk innenfor feltet idrett og fysisk aktivitet ligger i å få til en utvikling i samsvar med målene.

I tillegg til retningslinjene i kommuneplanen skal også behovet for innendørs tilleggsareal/ sambruk til kulturelle og sosiale aktiviteter utredes når skoler, idrettsbygg og -anlegg planlegges.

6.2. Virkemidler/strategier

Verktøyene for å nå målene ligger i kommuneplanens samfunns- og arealdel, inkl. krav til lekeareal for bolig

(lekeplassnormen), premissgivende bestilling/økonomiplan, driftsavtaler med årsbudsjett og reguleringsplaner.

6.2.1 Kommuneplanens samfunnsdel

For å nå kommunens målsetting skal følgende strategier følges:

- Byens gater, grøntområder og plasser skal bevares, utvikles og utformes på en måte som inviterer til sosial kontakt, mangfold og fysisk aktivitet. (s.14)
- Det skal etableres fjellveg og utfartsparkering til noen sentrale utfartsområder. (s.16)
- Det skal etableres sammenhengende turstier gjennom kommunen på fjell og ved sjøen. Tilkomst til sjøen og fjellet skal sikres gjennom å ta vare på og merke snarveger og ved behov etablere nye tilkomster.
- Uteområdene skal være en likeverdig del av skoleanlegget, og skal opparbeides, driftes og utvikles samtidig med skolene. Uteområdene skal ha god kvalitet og stimulere til fysisk aktivitet og bidra til et godt skolemiljø. Elevene skal involveres i utforming av uteområdene. (s. 30)

- Hele befolkningen skal ha god tilgang til lokale aktivitetsanlegg for idrett og friluftsliv. (s. 33)
- Kommunen skal legge til rette for egenorganiserte aktiviteter.
- Boligmiljø og nærmiljø planlegges med trygge gang og sykkelveier og god tilkomst til tur og friområder.
- Kommunen skal informere innbyggerne i alle aldre om kulturtilbudene i kommunen. Vektlegge informasjon for innflyttere og vise hvilke muligheter, kulturelle, sosiale og helsemessige verdier som kan ligge i medvirkning og aktivitet sammen med andre. (s.34)

6.2.2 Kommuneplanens arealdel

Arealplanlegging er viktige virkemiddel for å legge til rette for fysisk aktivitet, enten det er gang og sykkelveier eller grønne lunger og leikeplasser. Dessuten kan man i arealplanleggingen verne om friområder og legge til rette for areal til idrettsformål.

En samlet arealdel gir anledning til å se byggeareal, strandsone, friluftsliv- og friområde i en sammenheng slik at det blir en balansert vektlegging av utbyggings- og verneinteresser. Arealplanen har rettsvirkning og er

bindende for senere regulerings- og byggesaksbehandling. Søknad om endring av eller dispensasjon fra vedtatt arealbruk skal behandles i det faste utvalget for plansaker.

I arealplanen er det hovedsakelig kap. 2.14 Idrett og friluftsliv som er sentral, men også kap. 2.5.2 Gangveg, sykkelveg- og turvegssystemet, Kap. 2.10 Grønnstruktur (rekreasjon/friluftsliv, lek, biologisk mangfold) og kap. 2.12 Barn og unges interesser er aktuelle for planen.

6.2.3 Organisatoriske virkemidler - driftsavtaler

De rundt 70 virksomhetene er selvstendige enheter med eget budsjettansvar. Virksomhetene arbeider med grunnlag i driftsavtaler som beskriver kravspesifikasjoner for tjenestene basert på et definert nivå for tjenestomfang, kvalitet og økonomiske rammer, vedtatt av bystyret. Det betyr at politikerne er de viktigste premissgiverne for idretts- og friluftstilbudet for barn og unge i kommunen. Ettersom virksomhetene er selvstendige resultatenheter, er vilje til samhandling og samarbeid på tvers viktig. Virksomheter innen skole, barnehage, kart og oppmåling (statlig sikring av areal), plan og bygning (arealplanlegging), og rådmannens stab gjennom avdeling helse og velferd (folkehelsekoordinator og kommuneoverlege), er eksempel på enheter som alle påvirker tjenestetilbudet innenfor idrett og fysisk aktivitet.

Ålesund kommunale eiendom KF (ÅKE) eier og forvalter i hovedsak den kommunale bygningsmassen, herunder idrettshaller. Dette gjelder også Sparebanken Møre Arena (Sunnmørshallen), mens driftsselskapet Sunnmørshallen AS selv drifter og leier ut tid til aktivitet. ÅKE har også ansvar for opparbeiding og drift av utearealene ved skoler og barnehager.

Virksomhet veg, anlegg og park (VAP) eier og forvalter kommunale fri- og friluftsområder, i tillegg til Aksla stadion og Osane grusbane. VAP har i dag drift av 6 badeplasser og 23 leikeplasser, samt kommunens øvrige

opparbeidede parker og andre areal til rekreasjon. VAP har ikke økonomiske midler til etablering av nye anlegg/leikeplasser, men forestår drift og skjøtsel av anleggene/leikeplassene ut fra dagens standard. Opparbeiding og rehabilitering av virksomhetens anlegg er i hovedsak basert på enkeltbevilgninger. Trange økonomiske rammer preger til en viss grad tilstanden på driften i anleggene, og gir lite rom for tilretteleggingstiltak og nødvendig rehabilitering. I tillegg til tjenester levert av VAP, bidrar Sunnmøre friluftsråd og frivillige lag og organisasjoner, til drift, vedlikehold og utvikling av offentlig grønnstruktur i kommunen.

Vh. kultur har driftsansvar for Moa svømmehall, Fagerlihallen, Spjelkavikhallen og Blindheimshallen. Virksomheten tildeler treningstid i disse hallene samt i Hatlane-, Ellingsøy- og Larsgården idrettshaller. Det samme gjelder Aksla stadion. Kommunen har egne tilsynsvakter i Spjelkavikhallen og Fagerlihallen. I Blindheimshallen, Hatlane-, Ellingsøy- og Larsgården idrettshaller har kommunen samarbeidsavtaler med idrettslag om drift/tilsyn.

Selv om Møre og Romsdal fylkeskommune eier og drifter Borgundhallen er det vh. kultur som tildeler trenings- og arrangementstid i hallen på ettermiddag og i helgene. Team kultur og oppvekst har ansvar for tildeling av tid i gymsaler og skolebasseng.

6.2.4 Økonomiske virkemidler

6.2.4.1 Betalingsregulativ

Bystyret i Ålesund kommune har vedtatt betalingsregulativ som gir gratis bruk av kommunale anlegg til idrett for barn og unge under 18 år. I praksis betyr dette at

treningsgrupper med flertall av barn og unge under 18 år som driver konkurranseidrett innen de tradisjonelle innendørsidrettene (hovedsakelig svømming/vann-

sport, håndball, volleyball, badminton, cheerleading, turn, basketball, fekting, taekwondo og sportsdrill) får trene og konkurrere gratis i idrettshallene. Samme gratisprinsipp gjelder også på Aksla stadion der det i hovedsak blir tildelt tid til friidrett og fotball, samt kroppsøving/

idrettsfag og idrettsdager. Gratisprinsippet er av uvurderlig betydning for de idrettslagene som får treningstid i de kommunale anleggene, mens andre idrettslag har store utgifter til etablering og drift, eventuelt leie, av egne anlegg.

6.2.4.2 Tilskuddsmidler - kommunal stimulering

Gjennom tilskudd til blant annet prosjekt, kurs, etablering, arrangement, idrettskoler og driftstilskudd til idrettsanlegg, kan idrettslagene få økonomisk bistand i sitt arbeid. Dessverre viser det seg at det er få idrettslag

som benytter seg av muligheten til å søke om driftstilskudd, muligens fordi tilskuddsbeløpet oppleves som marginalt.

Regnskapstall fra VAP og vh kultur i 2017 kr	2013	2014	2015	2016	2017 (budsjettall)
Drift idrettshaller	17 910	16 339	17 071	14 732	15 914
Drift Moa svømmehall	6 077	5 936	6 058	5 952	5 383
Tilskudd idrettslag	565	580	585	521	244
Tilskudd Ålesund idrettsråd*	22	16	21	21	20
Leie kunstgressbaner	883	842	812	728	864
Drift Aksla stadion og Osane	475	431	731	1 166	961
Drift friområder inkl. slått lekeplasser	4 355	6 832	4 836	4 756	6 701
Drift leikeplassutstyr**	0	14	293	291	524
Sum	30 287	30 989	30 407	28 167	30 610

* Er inkl. i tilskudd idrettslag

** Ikke splittet i eget objekt før sent i 2014

Utvikling Indeks 2013 = 100	2013	2014	2015	2016	2017 (budsjettall)
Drift idrettshaller	100,0	91,2	95,3	82,3	88,9
Drift Moa svømmehall	100,0	97,7	99,7	97,9	88,6
Tilskudd idrettslag	100,0	102,7	103,7	92,2	43,2
Tilskudd Ålesund idrettsråd*	100,0	72,8	94,4	91,9	89,8
Leie kunstgressbaner	100,0	95,4	92,0	82,5	97,9
Drift Aksla stadion og Osane	100,0	90,7	153,7	245,4	202,2
Drift friområder inkl. slått lekeplasser	100,0	156,9	111,1	109,2	153,9
Drift leikeplassutstyr**			100,0	99,5	179,1
Sum	100,0	102,3	100,4	93,0	101,1

Fotballklubbene i byen har etablert og drifter mange kunstgressanlegg. Ettersom flere av disse banene også

blir benyttet av skolene på dagtid, leier kommunen disse til en kostnad som i 2017 utgjør 864 000 kr.

6.2.4.3 Finansiering gjennom spillemidler

Kulturdepartementet fordeler hvert år en andel av Norsk Tipping AS sitt overskudd som tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og utvikling av anlegg og områder for friluftsliv i kommunene. De viktigste målgruppene for staten i bruk av spillemidler til idrettsformål er barn (6 – 12 år), ungdom (13 – 19 år), personer med nedsatt funksjonsevne og fysisk inaktive. Tilskuddsordningen er søknadsbasert. For 2016 fordelte regjeringen totalt 1 215 mill. kroner til formålene. Ca. 68 mill til Møre og Romsdal, og vel 12 mill til formål i Ålesund kommune. Hvorav ca. 11,5 mill til ordinære anlegg, og 0,5 mill til nærmiljøanlegg. Alle søknader blir behandlet i administrasjonen i kommunen før de sendes videre til behandling i fylkeskommunen. Hovedregelen er et krav om at tiltaket står oppført i kommunedelplanens prioriterte handlingsprogram for å være i posisjon til å søke om midler.

De statlige spillemidlene fikk en gradvis justering av fordelingsnøkkelen i bestemmelsene fra 2013 – 2015. En økning fra 47,9 %, via 56 % til 64 % av overskuddet som nå går til idrettsformål. Dette som et statlig tiltak fordi

omfanget av tilgjengelige midler er mindre enn behovet og søkningen tilsier. I Møre og Romsdal har ikke 5-6 års ventetid på utbetaling av spillemidler vært uvanlig. Endringen i fordelingsnøkkelen gir nå positive utslag ved økning i utbetaling av midler, og kortere ventetid på utbetaling lokalt.

Ålesund kommune vedtok i 2013 et spillemiddelfond med grunnkapital på 8 mill. Det har fungert etter intensjonen, og avlastet frivillige lag og organisasjoner sin finansiering med inntil 85 % mellomfinansiering/forskøttering av godkjent søknadssum inntil utbetaling av spillemidler foreligger.

I mange kommuner har finansieringen av bygging av idrettsanlegg i regi av idretten selv tradisjonelt fulgt en tredeling mellom staten, kommunen og det frivillige. De fleste kommuner har forlatt dette prinsippet, og i Ålesund kommune falt dette bort midt på 80-tallet. Kun i helt sporadiske tilfeller har kommunen etter 1985 bidratt i idrettslagenes finansiering.

6.2.5 Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet sin funksjon

Kommunedelplanen fyller en viktig funksjon, spesielt for kulturadministrasjonen, men også for ulike råd, frivillige lag og foreninger. Både den beskrivende delen og handlingsprogrammet gir godt grunnlag for idrettspolitisk argumentasjon i politiske drøftinger og prioriteringer.

Planen har dessuten stor informasjonsverdi både for allmennheten og de politiske og administrative miljø. Den gir god oversikt over hvilke problemstillinger og utfordringer en står overfor, og tar opp viktige målsettinger til politisk debatt.

Planen skal prioritere tiltak i handlingsprogrammet med ulike tiltakshavere; både organisasjonsbaserte, kommunale, interkommunale og fylkeskommunale. Den skal gi informasjon om omfanget av de investeringer og driftskostnadene disse bringer med seg. Samtidig skal

planen legge føringer for kommunens egne investeringer, både med hensyn til prioritet/innslagstidspunkt og omfang.

Kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet har status som tematisk delplan, og gir ingen rettsvirkning verken i forhold til den overordnede kommuneplanen, arealplaner, reguleringsplaner, budsjett- og økonomiplan eller andre fagplaner. Dette begrenser naturligvis planens funksjon som styringsverktøy. Den er likevel viktig ved at planens prioriteringer er ment å gi klare føringer for framtidig arealdisponering og økonomiplan/årsbudsjett.

Rullering av handlingsprogrammet om våren vil, i tillegg til at det da koordineres med økonomiplan- og budsjettprosessen, også bedre kvaliteten på tiltakshavernes søkeprosess om spillemidler.

7 Status og ønsker om tiltak

7.1 Medvirkning

Medvirkning fra lag og organisasjoner, kommunal virksomheter, råd og utvalg. Deltakere ble invitert til workshop/ åpent møte i regi av idrettsrådet, Møre og Romsdal idrettskrets og Ålesund kommune. 41 deltakere møtte. Det var relativt godt oppmøte fra de fleste bydeler, bort-

sett fra Ellingsøy. Ungdomsrådet møtte kun med en representant. I forkant var det sendt ut arbeidsoppgaver, slik at en kunne forankre medvirkningen internt i egen organisasjon. 6 tema ble diskutert i bydelsgrupper. En sammenfatting vises her.

7.1.1 Idrett og friluftsliv i regional sammenheng

Hva oppleves som bra – status sterke sider

Tilgang til friluftsområder, sjø og fjell gir gode muligheter for aktivitet i naturen. Områder som Aksla, Tueneset, Borgundgavlen, Lillevatnet, øyene i Ellingsøyfjorden og Emblemsfjellet nevnes. Sunnmøre friluftsråd sin Stikk UT-satsing, og tilrettelegging på Tueneset av Sammen i Friluft og LHL fremholdes. Fjellstuetrappene er nok den mest brukte «turstien» i Møre og Romsdal.

Anlegg for idrett i regional sammenheng er blant annet Aksla stadion som friidrettsanlegg, Color Line Stadion, hoppbakker i Spjelkavik, Sparebanken Møre Arena, turnhallen og Moa svømmehall. Planer og samarbeid om etablering av Storhall i Spjelkavik og samling av idrettsmiljø for videregående opplæring. Dekningsgraden av fotballanlegg er meget god. AaFK oppleves som en samlenende regional aktør.

Hva oppleves som mindre bra – ønsker om tiltak

En overordnet plan for utvikling av friluftsliv etterspørres. Det skal være maks 500 m å gå til nærmeste tursti/løype fra bolig. Ønske om flere lysløyper i nærområdet. Det etterspørres en sterkere sammenheng mellom arealplan

og utføring i praksis. Kommunen må bli en spydspiss ved å stille krav til utbygger i nye områder, f.eks Hessa. Emblemsfjellet er den mest sentrale destinasjonen i Ålesund for skiaktivitet og friluftsliv, som hele regionen også kan benytte. Ønsket utvikling her er tilrettelegging av tilkomstvei, ski, skiskyting, tur og sykkelstier.

Mangfold etterlyses, ved at det ønskes økt fokus på andre anleggstyper enn ballspill. Regionale anleggstyper med størst etterspørsel er ishall til folkehelseaktivitet og idrett, moderne turnhall med basishall og større svømmehall/badeanlegg. Andre regionale anlegg som nevnes er anlegg for hestesport, skytteranlegg, rulleskibane/løype og tilrettelagte sykkelveier til/fra nabokommuner. Osane idrettshall må etableres, og Fagerlihallen trenger oppgradering.

Kollektivtransport til anlegg med regionsfunksjon og kommunale anlegg må utvikles, da samferdsel er viktig for tilgjengeligheten til anlegg i regionen. Plassering av anlegg må være slik at barn på egen hånd eller i grupper kan dra dit med offentlig transportmiddel eller trygt til fots eller med sykkel.

Røssevollvatnet. Foto: Jens Arne Gjörsvik.

7.1.2 Bydel Ellingsøy

Anleggsdekning og anleggsutvikling

Status

En er fornøyd med nye Ellingsøy idrettshall, sandvolleyballbanene på Vik, ballbinger og turstiene.

Ønsker om tiltak

Tilrettelegging av sykkelveier og nærmiljøanlegg nært boområder, herunder uteområdene ved skolene, f.eks. Ellingsøy barne- og ungdomsskole. Fylkesveien er en barriere, hvor det ønskes tiltak for trygg kryssing. En stor del av transporten til anlegg er bilbasert. Utvikling av anlegg for fremtida bør sentraliseres til deler av øya som har eller hvor det planlegges senterfunksjoner, hvor plassering skjer i forhold til etablert skole/ vedtatt skolestruktur. Foreslått regulert areal til idrett på Vik, i nærheten av skole og idrettshall kan prioriteres til anlegg i fremtida. Fotballanlegget på Nes har sprengt kapasitet. Ellingsøy idrettslag (EIL) påpeker at en mulig langsiktig utvikling av Vik, ikke trenger å gå på bekostning av dagens behov for ny 9 ér kunstgressbane på Nes. Annen alternativ plassering av 9 ér bane, sentralt plassert nært oppvekstområdet til barn og unge, kan være ved skolen på Hoffland.

Organisert tilbud og egenorganisert aktivitet

Status

EIL er fornøyd med de nye mulighetene Ellingsøy idrettshall gir. Nye aktiviteter slik som innebandy, badminton, håndball og basketball tilbys. Spinning ved EIL sitt klubbhus på Nes.

Turstinettet og Stikk UT nevnes som gode tiltak som stimulerer til egenorganisert aktivitet, samt bruk av kommunale veier til sykling.

Ønsker om tiltak

Utvikling av nærmiljøanlegg nært boområder, anleggstilbud som f.eks. skatetilbud. Stikk UT -midler til utbedring av strekninger med tråkkslitasje. EIL foreslår å etablere lysløype ved anlegget på Nes, slik at voksne kan gå tur mens barna trener. Det etterspørres kommunal digital informasjon inkl. kart over turstiltilbudet på øya. F.eks. knytt opp imot kultur eller besøksmål, slik som 4H hytta.

Tilrettelegging for friluftsliv

Status

Allsidighet i natur og turstier er positivt, samt gode fiskemuligheter. Frivillige gjør en god jobb med «klopping»

av turstier, og plassering av turbøker ved turmål. Parkeringsmulighetene til Stikk UT turmål oppleves som tilfredsstillende. Området Kleiva blir trekt frem med muligheter for terrengsykling og bruk av gapahuk. Aktivitetsområde ved naustet i Slotsvika nevnes også.

Ønsker om tiltak

Tilrettelegging ved Fredheim for å utvikle tur nede i skogen/sti. Offentlig parkering og tilkomst ved/til fjorden for å sjøsette kajakk. Utvikling av Taftasundet som universell utformet fiskeplass.

Funksjonshemmede og fysisk aktivitet + integrering

Status

I dag gis det informasjon hos bedriftene til utenlandske arbeidere. Det opplyses om EIL, muligheten for leie av fotballanlegg på Nes og baskettrening i Ellingsøy idrettshall.

Ønsker om tiltak

Det etterspørres informasjon om hva som bør formidles, og hvordan.

Leder og trenerutvikling, frivillighet, samarbeid og økonomi

Status

EIL er fornøyd med Sunnmøre fotballkrets sine gras-rottrenerkurs, leder og trenerutvikling. Særforbundene tilbyr gode kurskvelder. Enkelte drivkrefter og organisatorer finnes. Godt samarbeid med Vigra IL, hvor en har felles trening i Vigrahalen for aldersbestemte lag i fotball. Det er gode «interne avtaler» mellom EIL, korpset og Ellingsøy volleyballklubb om hvem som avtaler med ulike sponsorer. EIL fremholdes som en godt drevet organisasjon, med godt internt samarbeid. EIL opplever samarbeidet med Ålesund kommune som positivt. Men påpeker at det tilføres få kommunale driftsmidler til egneide anlegg.

Ønsker om tiltak

Det ønskes økning i driftstilskuddet til egneide anlegg. Flere drivkrefter og organisatorer etterspørres, samt økt deltakelse, initiativ og engasjement hos foreldre med barn i EIL. Utarbeiding av informasjonsmateriell til «nye» Ellingsøyere ønskes.

7.1.3 Bydel Hessa, Skarbøvik og Aspøy

Anleggsdekning og anleggsutvikling

Status/ ønsker om tiltak

Kommunen bør bygge de dyre anleggene. Anlegg som legger tilrette for livslang aktivitet ønskes, også med mulighet til egenorganisert aktivitet for yngre voksne, slik som Tufteparken (treningsområder). En må ha fokus på anlegg som en møteplass og sosial arena, dette må ha fokus ved bevilgning og planlegging av ny idrettshall i Osane. Samtidig må en bli flinkere til å prioritere og tilrettelegge for nye aktivitetstyper.

En ønsker videre tiltak hvor det etableres lyssatte turveier mellom ulike anlegg. Ved utbygging må kommunen bli enda bedre til å ta hensyn til tradisjonelle lekeplasser og friområder, og verdien av friområdene for barn og unge som naturområder uten tilrettelegging.

Organisert tilbud og egenorganisert aktivitet

Status

Idrettslaga har gode tilbud innen fotball, håndball, volleyball, friluftaktivitet og idrettsskole. Det framholdes at idrettslaga i bydelen er godt drevet.

Ønsker om tiltak

En ønsker anlegg til å drive egenorganisert aktivitet. Nye ordinære anlegg i nærområdet, slik at en slipper frafall fra idretten pga lang reisevei til trening. I planlegging ønskes det at en blir flinkere til å involvere og utnytte den ressursen ungdom er.

Tilrettelegging for friluftsliv

Status

Aspøya sitt grøntdrag, Sukkertoppen, Tueneset og tilgjengeligheten til strandsona på Hessøya oppleves som unikt. Sammen i Friluft sin jobb for folkehelse og friluftsliv fremheves.

Ønsker om tiltak

Det kommer nye friluftaktiviteter, det må en ta høyde for i planlegging. Eksempelvis sykkelløype/downhill og

stiutbedring på Sukkertoppen for fot og hjul. Tursti/grøntdraget på Aspøya må bli ferdig og Storhaugen som parkområde må prioriteres og rehabiliteres. Ettersom nye brukere kommer til, må informasjon om retter og plikter i naturen formidles. Friluftslivsanlegg må dimensjoneres ut fra hvor mange som bruker de. Herunder tilrettelegging av tilkomst og parkering. Andre tiltak er ønske om sammenhengende gang og sykkelstier og bedre tilrettelegging av badeplasser.

Funksjonshemmede og fysisk aktivitet + integrering

Status

En er fornøyd med tilretteleggerne og aktivitetsaktørene LHL og Sammen i friluft. Frivillige trenere henter og bringer barn som har behov for det. Ålesund kommune sitt prosjekt «aktive innvandrere» er positivt. Mindre fornøyd er en med tilbudet gitt til funksjonshemma, der manglende universell utforming av anlegga er en negativ faktor.

Ønsker om tiltak

Bedre integrering av voksne generelt, og på Aspøya spesielt.

Leder og trenerutvikling, frivillighet, samarbeid og økonomi

Status

Trenerne har mye kompetanse. Det er mange tilbud om kurs til trenere og ledere. Hessa IL har egen trenerkoordinator. Økonomien er grei, og en setter tæring etter næring. Idrettsrådet har medbestemmelse og er flink til å synliggjøre seg i forhold til idrettslaga i kommunen.

Frivillighet er ei utfordring. Trenerrolla er knytt opp mot egne barn. Det er viktig at idrettslaget er klubbstyrt og ikke individstyrt.

Ønsker om tiltak

Idrettslaget må skape mer tilhørighet, og at en kan være en større samfunnsaktør. Etablering av trener eller lederforum foreslås som et tiltak i kommunedelplanen.

7.1.4 Bydel Nørvøy, Nørvasund og Hatlane

Anleggsdekning og anleggsutvikling

Status

Turnhallen er viktig, men gammel og slitt. Det er god dekning av idrettshaller i bydelen. Banekapasiteten til organisert fotball og egenorganisert aktivitet i ballbinger oppleves som meget bra. De ulike tilbud om organisert ballspill oppleves som unikt. En har et variert tilbud og nærhet til sjø, fjell, land og nærmiljøanlegg.

Ønsker om tiltak

Det ønskes ny turnhall med basishall, ishockeyhall og moderne regionalt svømmeanlegg med 50 m bane. Sentralt plassert i kommunen. Selv om en har bra dekning av idrettshaller i bydelen, så har en fortsatt for liten kapasitet i disse til nye innendørsidretter, slik som for eksempel futsal. Hallkapasiteten i bydelen deles også med idrettslag som mangler fasiliteter og nok nærhallkapasitet selv.

Et godt utbygd sykkelnett savnes.

En ønsker et kvalitetsmessig løft ved nærmiljøanlegg, ved f.eks. Volsdalen skole og Kolvikbakken ungdomsskole, hvor tilbudet oppleves som dårlig i dag.

Organisert tilbud og egenorganisert aktivitet

Status

Organiserte tilbud som fremheves er ballidrettene, friidretten, Ålesunds seilforening, kampsport og bryting. Når det gjelder tilrettelegging for egenorganisert aktivitet blir Sunnmøre friluftsråd fremhevet gjennom Stikk UT.

Ønsker om tiltak

Det etterspørres skatehall til egenorganisert aktivitet, opprusting av Prinsen friområde, videre forlenging av turstien langs Borgundfjorden vestover og utvikling av stier og sykkelveier i nærområder. Rulleskianlegg ønskes også.

Arealmessig tiltak som påpekes er fastsetting av markagrenser, for å sikre ivaretagelse av viktige friområder.

Tilrettelegging for friluftsliv

Status

Turstier og tilrettelegging av bålplasser på Aksla, Volsdalsberga og i Borgundgavla oppleves som positivt. God tilgang til badeplasser fremheves også.

Ønsker om tiltak

Flere sammenhengende turstier/ løyper og videre utvikling av «kyststien» langs Borgundfjorden. Målet er at ingen skal ha mer enn 500 m til nærmeste tursti. Lysanlegg må etableres ved turveier. Universell utforming skal være så god som mulig til flest mulig. Bedre informasjon om de ulike friluftstilbud etterspørres. Ålesund kommune oppfordres til å være mer aktiv med å bevare friluftareal. Det påpekes at mange friluftsområder er tilgjengelige, men ikke rydda.

Funksjonshemmede og fysisk aktivitet + integrering

Status

Aalesunds svømme- og livredningsklubb har et tilbud på Aspøyskolen for funksjonshemmede. Det samme har Ålesund badmintonklubb i Larsgården idrettshall. Sunnmøre friluftsråd har laget turkort med gradering og merking av HC-parkering og toalett.

Ønsker om tiltak

Det ønskes flere anlegg med universell utforming. Andre tiltak som nevnes er utviding av eksisterende svømmeanlegg eller bygging av nytt, slik at en skjøtter både arealbehovet til folkehelse og idrett. Svømmeklubben ønsker å starte et tilbud til minoriteter.

Det kreves ressurser til aktivitet for funksjonshemmede. Kommunen bør gå inn med økte tilskudd og tilbud til kommunens lag og foreninger om opplæringskompetanse og hvordan en starter opp og driver aktivitet.

Leder og trenerutvikling, frivillighet, samarbeid og økonomi

Status

Særkretsene tilbyr en rekke kurs innen trener- leder- og klubbutvikling. Aalesunds svømme- og livredningsklubb leier ut trenere til Giske kommune.

Det fremlegges at det er vanskelig for de klubbene som ikke har faste ansatte å aktivisere frivillige.

Ønsker om tiltak

Tiltak som etterspørres innen leder- og trenerutvikling er at idrettsrådet tar en større rolle når det gjelder kurs. Idrettsrådet oppfordres til å finne ut hvilke behov klubbene i Ålesund har, og deretter ta kontakt med idrettskretsen.

7.1.5 Bydel Spjelkavik, Åse og Lerstad

Anleggsdekning og anleggsutvikling

Status

Anleggsdekning for fotball oppleves som spesielt god. Ålesund kommune sitt spillemiddelfond er viktig for å utvikle og tørre å satse på bygging.

Det etterlyses mer engasjement fra kommunen i forhold til økonomi. Det etterlyses en rolleavklaring og midler i forhold til bygging og drifting av anlegg til laga, spesielt kommunal støtte til drifting.

Ønsker om tiltak

Tiltak som nevnes er sikring av areal til fremtidig hestesportanlegg for regionen, moderne turnhall og rehabilitering av kunstgressbaner og komplettering av fotballanlegg.

Organisert tilbud og egenorganisert aktivitet

Status

En opplever bra breddeaktivitet i klubbene i bydelen, hvor rekrutteringen til idrettene er generelt god. Flere tilbydere av lavterskeltilbud, slik som idrettsskole, terapiridning og trimgrupper. Bydelen sine trim og turløyper er populære og mye brukt.

Ønsker om tiltak

Tiltak som ønskes er bedre tilkomst og tilrettelagte parkeringsplasser ved turterreng. De enkelte laga må bli mer synlige og drive egenreklame for sine tilbud.

Tilrettelegging for friluftsliv

Status

Helseløypa rundt Lillevatnet, varierte trimløyper og fjellløyper for ulike nivå trekkes frem som positivt. Skilting oppleves som god. Stikk UT har hatt enorm effekt i antall økte turer til Lillevatnet og Høgkubben. Tråkking av sammenhengende skiløypenett over fjellet fra Høgelia til Emblem.

Ønsker om tiltak

Tiltak en ser for seg er opparbeiding av parkeringsplasser ved utfartsteder. Enkel adkomst til Emblemfjellet må etableres. De som er driftsansvarlige for løyper bør ha bedre rutiner på utskifting av defekte løyper.

Funksjonshemmede og fysisk aktivitet + integrering

Status

Funksjonshemmede har tilbud i Ålesund friidrettsklubb. Spkl. Herd har åpent tilbud til flykninger i Herdhallen, og tilbyr også bruk av tider som er ledige. Terapiridning gjennom Ålesund rideklubb.

Det oppleves som vanskelig å engasjere foreldre til minoriteter/flykninger.

Ønsker om tiltak

Det er behov for en bedre samordning og organisering av tilbudene. Hvilke økonomiske hjelpeordninger finnes?

Leder og trenerutvikling, frivillighet, samarbeid og økonomi

Status

De fleste mener at trenersida fungerer bra. Det er etablert et trenersamarbeid mellom Ålesund friidrettsklubb og Dimna IL. Kvalitetsklubbkonseptet til Norges fotballforbund oppleves bra, og bør adopteres til andre idretter. Dugnader fungerer bra når en har egne aktive barn i lag/forening. De fleste lag oppgir at de har en stram, men sunn økonomi.

Det trekkes frem at det er vanskelig å få fylt de tyngste vervene i laga. Dermed oppstår en sårbarhet på organisasjonssida. Det føles også at det ikke blir gitt nok sosial annerkjennelse for jobben som blir gjort som frivillig. Lover, regler og krav er økt betraktelig og gjør at folk kvir seg i vervsammenheng. Få blir involvert i dugnad/idrettslaget etter at egne barn slutter. Vedlikeholdsdugnader på blant annet anlegg og klubbhus kan det være vanskelig å få med folk på.

Ønsker om tiltak

Tiltak en ønsker er økt kompetansebygging mellom idrettene gjennom utveksling på leder og trenernivå, samt ulike aktuelle felleskurs. Informasjonsdeling, få ut budskapet om dyktige folk på markedet.

7.1.6 Bydel Indre Borgund

Anleggsdekning og anleggsutvikling

Status

Planer for anleggsutvikling i bydelen er gode. Bypakken sin satsing vil gi bedre sykkelveier. Planlagt storhall i Spjelkavik med ballidretter, kampsport og klatring vil ha et større nedslagsfelt enn bare Spjelkavik/Indre bydel.

Emblemsfjellet har et kjempepotensiale, men det er alfa og omega at adkomsten til fjellet med bil etableres og at tilretteleggingstiltak skjer skånsomt. En må balansere graden av inngrep/tilrettelegging opp imot målet om bevaring av natur. Enkelte store områder må fortsatt få stå uberørte, f.eks hvor en ikke har inngrep over tregrensa.

Ønsker om tiltak

En ser for seg en tilrettelegging av Emblemsfjellet som rekreasjonsområde/folkehelsearena og idrettsarena. Foreslåtte tiltak er kunstsnonlegg, åttetals asfaltløype for rullestol og rulleski, terrengsykkeltraséer, langrenns- og skiskytterarena. Hele arealet på fjellet bør vurderes når en skal bestemme hvor ulike tiltak bør etableres, slik som turveier, stier, terrengsykkeltrasé, adkomstparkering og adkomstvei.

Tiltak som videre etterspørres er bedre sykkelveier i hele kommunen, slik at sykkel som idrettsaktivitet, og ikke bare fremkomstmiddel kan fremmes bedre. En ønsker ny turnhall, i hvilken bydel er sekundært. 7'er kunstgresshall til fotball planlegges i Blindheim idrettspark av Blindheim IL. Emblem IL planlegger hall ved Emblem skole. Innhold blir 20 x 40 m håndballflate, 9'er kunstgressbane til fotball, tribune og garderober.

Organisert tilbud og egenorganisert aktivitet

Status

For egenorganisert aktivitet trekkes Emblemssanden og Emblemsfjellet frem. Sjøen som omkranser Ålesund gir muligheter. Friluftsrådet og Ålesund-Sunnmøre turistforeningen (ÅST) har utstyr til utlån, f.eks kajaker og kanoer. Bydelen har bra dekning av kommersielle treningstilbud.

Ønsker om tiltak

Tiltak som ønskes er flere aktivitetsparker, som for eksempel Tufteparken, bedre trafikal forhold for sykling, organisert lagidrett for voksne og bedre utnyttelse av mulighetene på Emblemssanden. Vannareala bør unyttes mer. Det foreslås at roklubben og seilforeningen burde ha underavdelinger for å gjøre sjøbasert aktivitet mer tilgjengelig for barn i Indre Borgund.

Tilrettelegging for friluftsliv

Status

Stikk Ut nevnes som et godt lavterskeltilbud for alle. ÅST tilbyr ulike organiserte turer, både for barn, ungdom og voksne. Bedriftsidretten organiserer 10 på TOPP i samarbeid med ÅST. Turheisa og Tufteparken i Spjelkavik trekkes frem som populære.

Ønsker om tiltak

Tiltak som etterspørres er bedre tilkomster til aktivitetsområder/ friluftsområder, og snarveier til/fra nærområder. Gode tilrettelagte turtraséer ønskes både i nærmiljøet, til fjells og langs sjøen – en fjordsti lik den som er startet bygd ved Borgundfjorden. Velforeninger må involveres.

God oppslutning om Stikk UT krever også mye vedlikehold. Parkeringsplassen på Emblemssanden trenger utbedring pga vannproblemer ved regnvær.

Funksjonshemmede og fysisk aktivitet + integrering

Status

Funksjonshemmede er en sammensatt gruppe med ulike behov for tilpasning. Felles for alle er behovet for å bli sett, regnet med og forsøkt integrert gjennom ulike tilbud. Noen få tilbud finnes.

Ønsker om tiltak

Det ønskes aktivitetsrettede tiltak på dagtid, hvor det finnes kapasitet i idrettshallene, både for pensjonister og personer som trenger rehabilitering. Idrettslag må bli flinkere til å involvere funksjonshemmede i arbeidet i idrettslaget, det gjelder både administrativt og på dugnadsbasis. Det oppleves at en har for få idrettstilbud for funksjonshemmede. En ser muligheten for at flere lag og organisasjoner kan samarbeide om aktivitet og/ eller anlegg.

Bedre adkomster til friluftsområdene ønskes for funksjonshemmede.

Leder og trenerutvikling, frivillighet, samarbeid og økonomi

Status

En opplever god veiledning fra kommunen. Foreldre stiller opp og tar ansvar ved å involvere seg i anleggsutvikling og drift.

Det fremkommer at dugnader ikke er så populære lengre og det er vanskeligere å få frivillige til å ta på seg lederverv enn tidligere.

Ønsker om tiltak

Tiltak som foreslås er at kommunale ressurser til planleggings- og prosjekteringsprosesser bør stilles til disposisjon/etableres/koordineres av kommunen, da mange, spesielt små idrettslag ikke kan forventes å ha kapasitet til å opparbeide og beholde/ vedlikeholde slik kompetanse. En annen mulighet er å etablere «kompetansesenter»

for klubbene som etableres/koordineres av idrettsråd, idrettskrets og kommune i samarbeid.

Det er ønskelig at idrettsrådet/idrettskretsen tar større ansvar for opplæring/ kursing av generell og grunnleggende treningskompetanse.

Blindheim idrettspark, sandvolleyball. Foto: Blindheim idrettslag.

7.2 Medvirkning barne- og ungdomsskoler

Elevråd fra barne-, ungdom og videregående skoler ble invitert til workshop i bystyresalen. 11 barneskoler og 2 ungdomsskoler medvirket. Alle bydeler var representert. De videregående skolene prioriterte ikke deltakelse.

I forkant var det sendt ut arbeidsoppgaver, slik at skolene kunne forankre medvirkningen i de enkelte klasser, gjennom fag eller skolens elevråd. 5 tema ble diskutert. En sammenfatting vises her.

7.2.1 Anlegg til fysisk aktivitet

Hva oppleves som bra – sterke sider

Barna vurderer fotballfasilitetene i Ålesund kommune som bra. De som har idrettshall i sitt nærområde er fornøyde. Her nevnes også Moa svømmehall og turnhallen.

Flertallet opplever uteområdet ved skolen sin som bra, med ballbinger hvor det finnes. Skateparken på Emblem, skaterampe i Larsgården, hoppbakkene i Spjelkavik,

sandvolleyballbaner, Tufteparken og trimparken på Aksla trekkes frem som nærmiljøanlegg. Det samme gjelder Byparken, Tollbuparken, trappene på Aksla, aktivitetsområde ved Tueneset og Emblemsanden.

Private aktører som Barnas lekeland og Baronen bowling nevnes.

Hva oppleves som mindre bra – ønsker om tiltak

Ordinære anlegg	Nærmiljøanlegg
• Ishall • Badeland/svømmehall • Ny turnhall / basishall • Idrettshall i Ytre Bydel og Emblem • Idrettshall og håndballklubb ved Lerstad/Åse • Hall til f.eks. skate, rollerblades og trampoline • Klatrehall • Innendørs gokartbane • Løpebane rundt Ratvika stadion • Sklie i svømmehallen ved Aspøy skole • Bedre paintballbane • Bobbane	• Bedre uteområder ved skolene, et spesielt behov ved ungdomsskolene • Bedre og flere lekeplasser • Flere parker og grøntområder i sentrum • Nye apparater i Byparken • Skate, klatre og trampolinepark i sentrum • Skaterampe / elementer ved Åse • Parkouranlegg • Flere trimparker / Tufteparker • Opplyste turveier / stier • Sykkelløype/veier • Sandvolleyballbane i nærmiljøet • Gapahuk til uteskole, trehytte og terrengbane i skogen • Stupebrett på Tueneset • Ny bunge med nett rundt ved Aspøy skole • Åpen gymsal til «drop inn» • Basketballbane i Volsdalen

7.2.2 Aktivitetstilbudet i lag og foreninger

Hva oppleves som bra – sterke sider

Elevene vurderer næridrettslagenes tilbud som særlig positivt. Tilbud som spesielt trekkes frem er ballidrettene. Tilbud innen taekwondo, bryting, boksing, bueskyting, turn, tennis, orientering, langrenn, alpint, svømming, riding, golfbane, idrettsskole, fotballfritidsordning/akademi, cheerleading, ballett og dans vurderes som bra.

Andre tilbydere som nevnes er Blå kors ung og speidern. Elevene ved Lerstad skole sier «*det er kort vei til alt mulig*», mens de i Ytre Bydel påpeker at «*en må reise langt til treningslokale*»

Stedsnavn angitt i parentes i tabellene under viser hvilke skoler som kom med innspillet.

Hva oppleves som mindre bra – ønsker om tiltak

- Hessa IL har knapp banekapasitet ved Stavneset
- Vanskelig å få plass i turnforeninga og taekwondo
- Utvidet baskettilbud ønskes i flere bydeler, blant annet Aspøy. Flere lag og cuper
- Utvidet tilbud ønskes for jentefotball og friidrett (Ellingsøy)
- Kanonballklubb og motorcross (Volsdalen)
- Bryting, skøyter, ishockey, tennis og basket (Larsgården)
- Utvidet sjakktilbud, KRIK og speider (Lerstad)
- Svømmebasseng, gokart og klatrepark (Hatlane)
- Trampolineklubb, snowboardklubb og ishall (Spjelkavik)
- Klatreklubb/ vegg, friidrett, tennis, skatepark og ishockey (Blindheim)
- Idrettshall, håndball, volleyball, sportsdrill og innebandy (Emblem)
- Bane for radiostyrte biler

Akslatunet. Foto: Jens Arne Gjørsvik.

7.2.3 Egenorganisert aktivitet – muligheter og omfang

Hva oppleves som bra – sterke sider

Kjekke aktiviteter som nevnes er fjelltur, aking, sykling, fiske, bordtennis, sandvolleyball og bading.

Ungene fremhever nærmiljøanlegg som ballbinger/løkker, idrettsparker/ baner, skoleområder, Tufteparken, skatepark, tennisbingen i Hatlane og lekeplassen Øvre Brøggerplan.

Tilgang til friområder med turstier/trimløyper, bade-

plasser, fjell og sjø i nærheten oppleves som positivt. Områder som nevnes er Volsdalsberga, Byfjellet/Fjellstua, Tueneset, Lillevatnet, Lerstadvannet, Åsemulen, Skiheisa, Sukkertoppen og Høgenakken.

Elevene viser til at der det finnes friområder i nærhet av skolene er ei sterk side, f.eks «Hakkebakkeskogen» ved Lerstad skole.

Treningssentertilbudet oppleves som bra og benyttes av en del ungdommer.

Hva oppleves som mindre bra – ønsker om tiltak

- Ønsker at jenter og gutter fikk spille fotball ilag
- Det må være enkelt å få orden / rydding i Skateparken på Moa
- Rydde på Prinsen
- Nytt kunstgress ved Ratvika stadion
- Belysning v/Ratvika – sykkelsti/snarvei gjennom skogen ved Rema (Hatlane)
- Flere balløkker/oppgradering, f.eks løkka nedenfor Åse skole – sandvolleyball
- Trehytte til de minste (Lerstad skole)
- Artige, vanskelige og kreative hinderløyper
- En slags innendørs Tuftepark
- «Treningssenter» der barn også kan være aktive/trene
- Sykkelløyper, ishockeyhall og turløype/langrennsløype m/lys (Ellingsøy)
- Tennisbinge, bordtennis, 5 meters sklie og snurreplattform i Brøggerplana. Sklie, hinderløype/klatrepark, skatepark, hinderløype, paintballbane og tresleng på Storhaugen. Trampolinepark og bikkedisse på lekeplass i Steinvågen (Aspøy)
- Fritidsklubb (Volsdalen)
- Lekeplasser til eldre barn, bedre sykkelveier (også til sentrum) og skatepark (Larsgården)
- Klatrevegg, ishall, badeland og åpen hall konseptet (Spjelkavik)
- Stor felles lekeplass i nærmiljøet (Vegsund) kunstisbane, flere klatretrær, svømmehall, utematter til turn og gapahuk på Stafsethneset (Blindheim)
- Lekeplass/fotballbane/styrkepark på Hankane/Humla
- Utendørs treningspark og tennishall til egenorganisert aktivitet (Emblem)

7.2.4 Muligheter for friluftsliv

Hva oppleves som bra – sterke sider

Elevene trekker frem det naturgitte, som fjell, sjø og øyer. De nevner nærheten til naturen. Områder med fine turstier og skogsveier er bra. Muligheter for friluftsliv som fremheves er; fiske, grille, gå tur, overnatte ute, kajakk og gå på ski i lysløypa.

Områder med sterke sider for friluftsliv som nevnes er Akslafjellet, Tueneset, Sukkertoppen (og mange andre

fine plasser på Hessa) Volsdalsberga, Høgenakken, Krohnmarka, Lerstadvannet, Apalvika, Borgundgavlen, Storhaugen, Molja, Tueneset, Stafsethneset, Vegsundrabben, Flystripa på Tørla, Emblemsfjellet, Emblem-sanden og Østrem.

Turistforeningen og turforeninger nevnes, samt at Spjelkavik barneskole fremhever kajakkurs i skolens regi.

Hva oppleves som mindre bra – ønsker om tiltak

- Merking av turstier
- Klatrepark, som i Valldal aktivitetspark
- Lysløype og offentlig grillplass (Ellingsøy)
- Ønsker trygg skolevei, skolebåt og akebakke på Storhaugen (Aspøy)
- Bedre badeplasser og sykkelveier (Larsgården)
- Flere plasser å telte, og flere parker (Volsdalen)
- Dumt at skogen (klatreskog) nord for skoleplana ble stengt (Lerstad skole)
- Skolenaust til friluftsliv, kano o.l., bedre sykkelveier og ryddige strandområder (Hatlane)
- Tilrettelegging for skøyter, bading, bedre turstier og fjellstier (Spjelkavik)
- Uteklasserom ved Blindheim ungdomsskole, bedre turstier mot Høgkubben, båtplasser, klatrepark, tilrettelagte fiskeplasser, friluftsområde rundt Blindheim idrettspark og gapahuk ved Emblemsfjellet og Stafsethneset
- Grillplass, uteplass m/ bord, sykkelsti og sikre areal til uteskole (Emblem)

7.2.5 Uteområdet ved skolen min i fritida

Elevene har satt en poengstatus for uteområdet ved skolene sine som vist under. Tallskåre, 0 er altfor dårlig, 4 er litt dårlig, 6 er litt bra og 10 er veldig bra.

Resultat:

Typetall =	6,0
Median =	7,0
Middelverdi =	7,1
Avvik =	3,0 ved Spjelkavik ungdomsskole

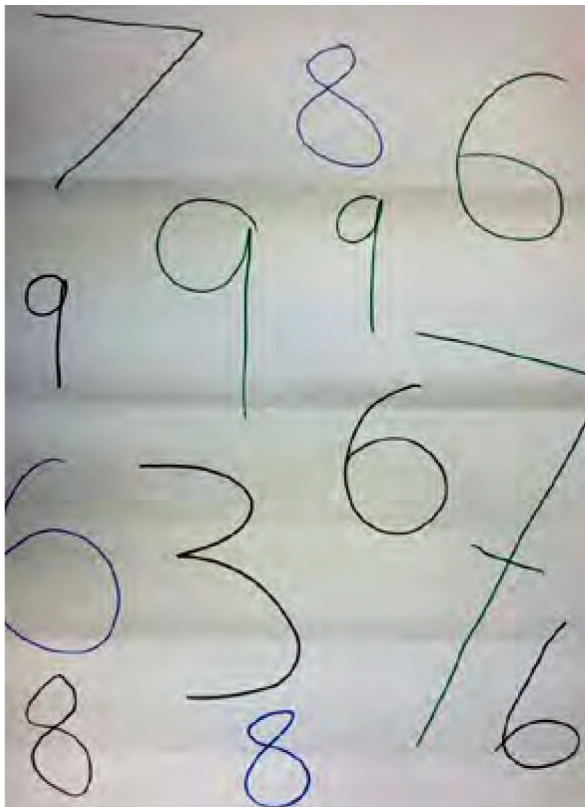

Foto: Tallskåre for uteområder ved 13 skoler

Spjelkavik ungdomsskole er en nybygd skole (2014), hvor midlene synes prioritert til bygningsmasse, og ikke til uteområde som innbyr og stimulerer til fysisk aktivitet. Skoleplana er asfaltert, og innehar kun bordtennisbord, 2 basketkurver og et håndballmål. Elever som kommer fra et meget godt og aktivt utemiljø ved Spjelkavik barneskole sier at uteområdet er «kjedelig» og «det er ingen ting å gjøre» når de starter i ungdomsskolen. Uteområdet her passiviserer dermed barneskoleelevene når de starter i ungdomsskolen, istedenfor å stimulere til fysisk aktivitet. I samme periode ble Hatlane barneskole bygget (2013), hvor uteområdet er prioritert.

Elevene ved Blindheim ungdomsskole skryter heller ikke av skolegården sin, men beliggenheten nært Blindheim idrettspark berger allikevel skåren 6 her. Jentene fra elevrådet er kritiske til om eventuelle aktiviseringstiltak ute vil hjelpe. De benevner og opplever skolen sin som en «inneskole». Rammer og holdninger som igjen kan føre til inaktivitet og dempet motivasjon for fysisk aktivitet og uteaktivitet hos ungdommen.

Siden det ikke øremerkes nok penger til utvikling av uteområdene ved skolene i Ålesund, så er den kvalitetsmessige utviklingen av disse noe tilfeldig. Øremerkede utviklingsmidler og kommunal styrt kvalitetsheving av de skolegårdene med dårligst opparbeid anleggs- og lekkvalitet trengs.

Hva oppleves som mindre bra – ønsker om tiltak

Elevrådene ved den enkelte skole har samlet inn og behandlet data.

Uteområdet ved skolen min i fritida

Vik skole

Sett kryss under på skala 0 - 10				
Bra status		Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra	Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2 0
Hva er bra?		Hva savner du?		
- Har mange nye ting. - Kan sykle på parkeringsplassen i fritida. - Ny lekeplass, dissene - Nytt uteområde (grillplass) - Ballbinge - Benkar i skogen - Hallen		- Fleire husker og leikeapparat - Skatepark - Basketballbane - Parkourested - Trampoline - Betre stelt grasbane - Nye tau i skogen og lys i skogen - Klatrevegg		

Uteområdet ved skolen min i fritida

Emblem skole

Sett kryss under på skala 0 - 10				
Bra status		Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra	Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2 0
Hva er bra?		Hva savner du?		
- Fotballbane - dissene/tausti - Skogen/tur (fjell og Emblemssanden) - Klatrevegg - bordtennisbord - basketball - Skitrening - Orientering - skatebane		- Oppgradering uteområde (ha skole ute) - Klatrevegg - Lekeapparat til store barn, og flere til mindre barn. - Sykkelskur - Klatrevegg - Mer lys. - Inneplass til spill/biljard - Volleyball - Basseng - Overbygg til sitteplasser ute.		

Uteområdet ved skolen min i fritida

Blindheim skole

Sett kryss under på skala 0 - 10				
Bra status		Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra	Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2 0
Hva er bra?		Hva savner du?		
- Fotball - Aktivitetspark - Grillhytte - Joggeløype (Lita, stor 3000)		- Trygg skolevei fra Blindheim bedehus til Skolen! - Basketball bane - Sykkelløype rundt Lillevannet - Plating med benker, som et uteklasserom		

Uteområdet ved skolen min i fritida

Lerstad skole

Sett kryss under på skala 0 - 10				
Bra status		Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra	Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2 0
Hva er bra?		Hva savner du?		
- Bra apparat til de små - Is på Lerstad vannet, muligheten for å gå på skøyter - Ballbingen - Dissestativ - Bra med gjerde rundt Lerstadvannet - Mye å leke med for de små		- Flere klatrestativ - Bedre belysning - Ønsker gress på grusbane - Aktiviteter for de eldste: - turnpark - Karusellvippe - paviljongen må rives - Trampoline - Større klatrevegg/apparat i stedet for paviljong.		

Uteområdet ved skolen min i fritida

Åse skole

Sett kryss under på skala 0 - 10				
Bra status		Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra	Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2 0
Hva er bra?		Hva savner du?		
- Akebakken (på vinteren) - Bra plass til å holde på med det man vil - Ballbingen - Klatreparken - Basketballbaner		- sitteplasser, helst under tak - Sikring ved ballbingen (for akebakken)		

Uteområdet ved skolen min i fritida

Hessa skole

Sett kryss under på skala 0 - 10				
Bra status		Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra	Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2 0
Hva er bra?		Hva savner du?		
- Trivsels jobb - gjør en god minnerett		- Det er mange som savner hinderløp		

Uteområdet ved skolen min i fritida

Larsgården skole 1/2

Sett kryss under på skala 0 - 10				
Bra status		Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra	Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2 0
Hva er bra?		Hva savner du?		
- Variasjon i hvor og hva vi kan gjøre - Stor plass - Husker - Fotballbane - Klatrestenger - Larsgårdshallen - Slenger - Akebakke om vinteren - Rampe - Lekehytte - Lekebåt		- Aktiviteter for de eldste - Skie - Klatrevegg - Lekekarusell - Flere lekeapparater - Hinderløype - Ny borg i jungelen - Klatrestativ - Eget område med flere stativer - Benker under tak - Tak til sykklestativ		
- Sandkasse - Ballbinge - Rollonbanen - Jungelen/skogen - Ballbinge - Trær vi kan klatre i - Husafjellet - Plana - Hestehagen - Hengekøyer - Kråkerreit		- Svømmehall - Trehytte		

Larsgården skole 1/2

Medvirkning barn og unge

Blindheim barneskole 1/2

1. UTEOMRÅDET VED SKOLEN MIN I FRITTIDA					
Sett kryss under på skala 0-10					
Bra status			Dårlig status		
Veldig bra	Litt bra		Litt dårlig	Altfor dårlig	
10	8	6	4	2	0
Hva er bra? (Fyll ut)			Hva savner du? (Fyll ut)		
- fotballbaner - åpne plasser for balleik - klatretårn - hinderløype - leikeskogen - akebakken - at man kan leke sammen - døballbane - mange sykkelstativ - husker disse - at det er lekeapparat her - lekeplass - idrettslag BIL - Klatrestativ - At vi har nett på ballbingen - får flere ting etter hvert år - Kan deles i 3 baner - Stort og fint område - Joggeløype. - Aktiviteter i østplana (ping pong, sjakk mm.)			- spidelvevnett fra leikeskogen - klatretårn i leikeskogen - kunstgress på grusbanen - nett på veggen til ball - trampoline (i bakken) - jevnere grusbane - flere søppelbøtter - flere hinder på storskolen - skur - skikkelig 60 meter - gapahuk - bedre nett til fotbalmål - bedre dekke i fotball - trehytte - lekeapparat - volleyball bane - skatepark - bedre nett i ballbingen - trapp ved akebakken - forbedre gjørmehull - klippe gress og busker		

Hatlane skole

Uteområdet ved skolen min i fritida Hva er bra? Fotballbanen At vi har stor skoleplass Lekestativene
Hva savner du? Lys på fotballbanene – blir slukt så tidlig på kvelden og blir ikke skrudd på før skolen tar til. Trampoline Klatrevegg
Trygg vei for å komme seg til skolen

Volsdalen skole

Skala: 6 Hva er bra? - Apparatene og lekene på skolens områder passer til de fleste. Vi har «Lek på strek» og flere lekeapparater, samt fotballbane, «Haugen» og en ballbinge. - Aksla: apparatene ved dammene - Volsdalsberga: stupetårn og volleyballbane - Belabakken - Nørvebana Hva savner du? - Aksla: små treningsapparat ved dammene - nye mål på kirkemarka - reparere ballbingen - skatepark i nærområdet - nytt nett på volleyballbane og oppgradere flåten på Volsdalsberga - lage et skur der vi kan møtes og «henge»/prate - Flere apparat for elevene fra 5.-7. trinn - Flere trær og mer grøntområde - Zippline (slik de har i skolegården på Aspøy) - Svømmebasseng på skolen
--

Blindheim barneskole 2/2

- Stor uteplass - Basketballbane - 60 m - Turnstenger - Lek på strek/paradis - Ping pong - Sykkelbane	- flere bordtennis bord - klatrevegg - flere fotballer - Flere dissestativ - Nett på andre siden av ballbingen - Netting på sidene av grusbanen - Gjøre om en av fotballbanene til håndballbane. - Større fotballbinge - Klatrenett - Flere steder man kan kaste snøballer - Flere klatretårn/stativ i leikeskogen - nett på veggen til ball - Flere turnmutter - Kunstgressbane - Spiralsklie i akebakken. - Hinderløype i joggeløypa - Turn/leike område (slik som Spjelkavik Barneskole har. - Snurrehjul en kan ligge på (som v/Stuen) - fikse dør på ballbingen - Volleyballnett
---	--

Aspøy skole

Hand-drawn mind map of the schoolyard area. The central circle is labeled "Uteområde (tingen)". Branches include:

- Top: "Hva kan bli bedre" and "Benker"
- Right: "underlag på kunstgressbane"
- Bottom right: "S/S ballbane"
- Bottom: "tårn"
- Bottom left: "skole uteområde"
- Left: "bord tennis"
- Top left: "klatretårn"
- Top right: "basketballbane"

8 Oppsummering av ønsker og behov 2017 – 2025

Grunnlaget for prioriteringene av tiltak i kapittel 9 er skapt gjennom planens beskrivelser av erfaringer og utvikling fra foregående planperioder, det faktagrunnlaget som ligger i undersøkelser, sentrale og lokale mål og strategier, samt medvirkningsprosessene som er gjennomført.

Planens viktigste oppgave er å legge grunnlaget for utvikling av tiltak som ivaretar mange formål; der både hensynet til allmenhetens, enkeltindividets og organisasjonslivets behov for og ønsker om fysisk aktivitet ivaretas.

Dette innebærer at handlingsprogrammets prioriteringer må peke i flere retninger. Dokumentert kunnskap om at fysisk aktivitet generelt er viktig for god folkehelse og livskvalitet, sier oss at det i stor grad må legges til rette for tilbud med lav terskel for deltakelse, enten denne betinges av interesser, alder, funksjonsnivå, sosiokulturell og økonomisk bakgrunn, etnisitet eller organisasjonstilknytning.

I så måte blir tilrettelegging for friluftsliv et viktig virkemiddel. Kommunen og regionen har et stort potensiale for friluftaktivitet, men ikke alltid er områder og fasiliteter like lett tilgjengelig for alle. Det gjelder å senke terskelen slik at flest mulig kan være friluft aktive og få oppleve naturmangfoldet elementene byr på.

For flere grupper er nærfriluftslivet viktigst, den opplevelsen en har til utfoldelse og opplevelse i nærheten av bolig uten å måtte være avhengig av motorisert transport. Uteaktivitet i nærmiljøet er avgjørende for hvilket forhold barn får til friluftaktivitet, natur og miljø. På samme måten er nærmiljøaktivitet kanskje den viktigste faktoren for at eldre og mennesker med funksjonsnedsettelser skal oppleve trivsel i hverdagen.

Med bakgrunn i disse perspektivene er satsing på utbygging og tilrettelegging av turveger, -løyper og turområder med gode tilkomster til disse, svært viktig.

Når målsettingen er å legge til rette tilbud for «hele folket», blir det å utvikle anlegg og områder som gir muligheter for mangfold i deltakelse, samvær og opplevelse viktig. Fleksible løsninger som er universelt tilpasset blir en rettesnor i planleggingsarbeidet. Her må ikke verdien av aktivitetsområder og anlegg som sosiale møteplasser

undervurderes.

De siste årene har framveksten av aktiviteter som utøves utenfor tradisjonelle, organiserte former, vært stor. Uorganisert eller egenorganisert aktivitet appellerer spesielt til ungdom og voksne av begge kjønn og i alle lag i befolkningen, og dreier seg om aktivitet både utendørs og i tilrettelagte lokaler som f.eks. treningssentre. Til tross for at stadig flere rapporterer at de trener og mosjonerer i fritiden, har det totale omfanget av fysisk aktivitet i befolkningen gått ned. Dette skyldes i stor grad at hverdagsaktiviteten går ned.

Denne utviklingen gir utfordringer for hvordan vi tilrettelegger for fysisk aktivitet, og at en framover må vurdere om tradisjonelle idrettsanlegg som f.eks. fotballbaner og idrettshaller er de anleggstypene som bidrar til størst aktivitet.

Både ungdom, voksne og eldre søker etter aktiviteter som kan fungere godt som identitetsmarkører.

En erfarer at ungdom etterspør fasiliteter til f.eks. skating, klatring, sykling, trampolineaktivitet, hinderløyper, parkouranlegg og treningssparker. Mulighetene for utøvelse av slike aktiviteter ønskes gjerne i urbane omgivelser, og helst sammen med venner eller «gjengen», noe som kan skape utfordringer ift. arealdisponering, støy, kombinasjon med andre infrastrukturtiltak, og ivaretagelse av drifts- og vedlikeholdsansvar.

Voksne og eldre ønsker aktiviteter som passer godt inn i den enkeltes «sosiale profil» og kulturelle tilknytning, og som gir status i de miljøene en ønsker å identifisere seg med.

En viktig møteplass for barn og unge er skolens uteområder, både i skoletiden og på fritiden. Dette er anlegg som oftest ligger nær boligområder og bør være svært egnet til selvstyrt lek og fysisk aktivitet, noe som ikke alltid er realitetene. Det er behov for å rehabilitere eller videreutvikle mange av skolens utearealer for at de skal tilfredsstillende målsettingene i planen.

Det vil fortsatt være en viktig oppgave å imøtekomme den organiserte idretten sine behov for mer spesialiserte anlegg. De fleste anlegg for trening og konkurranse har

egne standarder for funksjonalitet, og må også utvikles slik at det sikres en sunn driftsøkonomi.

Selv om både den frivillige idretten og Ålesundkommune har realisert en rekke idrettsanlegg de senere år, er etter-slepet for enkelte særvidretter og bydeler fortsatt betydelig. Spesielt gjelder dette svømmesporten, der et nytt svømmeanlegg ikke bare er et spesialidrettsanlegg, men også et særdeles viktig aktivum for bedre folkehelse. Moa svømmehall er over 30 år, og svarer ikke lenger til behovene i befolkningen i regionen verken når det gjelder kvalitet på tilbudet eller kapasitet. Det er også behov for egne tilpassede lokaler for blant annet bordtennis og bueskyting.

Med bakgrunn i levekårsdata er det nødvendig å ha et videre perspektiv for et anlegg i ytre bydel enn bare idrettsaktivitet. Det bør derfor vurderes å utvikle Osane idrettshall og aktivitetssenter slik at det også inneholder arenaer for andre aktiviteter en idrett og fysisk aktivitet, og da spesielt innrettet mot barn og ungdom.

Videre knytter deg seg en viktig problemstilling til turn-

sportens nåværende fasiliteter i den gamle turnhallen i Klipra. Den gamle svømmehallen i samme bygg er nedlagt for mange år siden, og det er nødvendig å utrede framtidig bruk av lokalene samt turnsportens behov for et nytt anlegg som kan møte framtidens aktivitetsutfordringer. Både Aalesunds turnforening, SIF/ Hessa IL og Ålesund idrettsråd går inn for en lokalisering av turnaktiviteten i en basishall i tilknytning til Osane idrettshall og aktivitetssenter.

Dessuten er det flere aktiviteter som bueskyting, bordtennis, ridesport, aktiviteter på is, klatring og kampsport som har for dårlige forhold for utøvelse eller ikke har utfoldelsesmuligheter i det hele tatt.

Flere av de aktivitetene som er nevnt foran har en tilslutning, rekruttering eller organisering som aktualiserer anlegg med et regionalt nedslagsfelt. Det er en utfordring å gi slike anlegg en lokalisering som dekker behovet og tjener befolkningen i regionen heller enn for et mer begrenset geografisk område.

Akslafjellet trimpark. Foto: Tarjei Engeset Ofstad, Sunnmørposten.

9 Handlingsprogram

Handlingsprogrammet er virkemiddelet for å operasjonalisere planens målsettinger, og inneholder flere deler;

- en kortsiktig og prioritert del, som er i posisjon til å søke om statlige spillemidler
- en liste over tiltak som bør utredes nærmere
- en langsiktig og uprioritert del over tiltak som kan være aktuelle i et visst tidsperspektiv
- en oversikt over spørsmålsstillinger som den organiserte idretten ønsker å drøfte og som ikke har anlegg som primært fokus.

Den kortsiktige delen, kap. 9.1, er en prioritering av tiltak som er i posisjon til å søke om statlige spillemidler. Tiltak som ikke er oppført her, kan heller ikke søke om spillemidler (følger av departementale bestemmelser). Det kortsiktige handlingsprogrammet har et tidsperspektiv på 4 år, og tiltak som er prioritert her skal ha en prosjektplan som viser at gjennomføring i handlingsperioden er realistisk.

Handlingsprogrammet skal årlig vurderes rullert etter en samlet vurdering av framdriften i de ulike tiltak, og eventuelle nye forutsetninger og behov. Rulleringsprosessen gjennomføres i vårsemesteret. Tiltak i vedtatt handlingsprogram der kommunen bidrar økonomisk, gjøres hvert år til tema i kommunens budsjett- og økonomiplanbehandling.

Den langsiktige delen av handlingsprogrammet, kap. 9.3, har et tidsperspektiv på 10 – 12 år, og er en uprioritert opplisting av aktuelle tiltak på bakgrunn av politiske føringer, utviklingstrekk og informasjon fra gjennomførte medvirkningsprosesser.

En del av disse tiltakene er ikke tilstrekkelig utredet til at de kan prioriteres på kort sikt nå, men er sentrale for å oppfylle målsettinger og behov i et likevel relativt kortsiktig tidsperspektiv. Disse tiltakene ønskes videre utredet med tanke på lokalisering, arealdisponering, finansiering

og driftsøkonomi, og er omtalt i kap. 9.2.

En siste kategori tiltak er de som ikke er direkte relatert til anleggsutbygging. Dette er tema eller tiltak fremmet av den organiserte idretten og har mer organisasjonsmessige utfordringer, og knytter seg f.eks. til tema som å bygge samarbeidsrelasjoner, kompetanseutvikling, aktivitetsutvikling- og koordinering og informasjon. Disse tiltakene samles i en oversikt i kap. 9.4.

Kriterier for å bli opptatt i det prioriterte handlingsprogrammet

Tiltak som søker om opptak i det kortsiktige og prioriterte handlingsprogrammet kan kun skje gjennom den ordinære rulleringsprosessen, og bør som hovedregel fra før være oppført i langsiktig, uprioritert liste.

Når tiltak søkes opptatt i kortsiktig handlingsprogram, skal følgende forhold være utredet:

- Ansvarlig tiltakshaver og eventuelle samarbeidspartnere
- Behovsanalyse
- Beskrivelse av tiltaket
- Kostnadsanslag totalt, og eventuelt for hver fase ved utbygging i flere faser
- Finansieringsoversikt
- Driftskalkyle
- Drifts- og vedlikeholdsplan
- Framdriftsplan - realisering innen 4 år

Søknad om idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning etter spillemiddelordningen kan først skje etter at tiltaket er prioritert i det kortsiktige handlingsprogrammet. Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning gir anledning til å søke om spillemidler og til å starte arbeidet med anlegget/tiltaket. Forhåndsgodkjenning er likevel ikke noen garanti for at det innvilges tilskudd fra spillemidlene.

9.1 Prioriterte anleggstiltak på kort sikt

9.1.1 Ordinære anlegg

Forklaringer:

Ny (eks.: 2018): Søknad om spillemidler som ikke har vært fremmet tidligere.

Fornyet: Søknad som tidligere er fremmet, men som ikke har fått tilsagn om tilskudd.

Gjentatt: Søknad som er fremmet tidligere og som har fått tilsagn om eller utbetalt tilskudd, men som skal ha ytterligere midler.

Under utredning: Tiltak som er under utredning for forhåndsgodkjenning og følges opp med spillemiddelsøknad.

Alle beløp i 1 000 kr. ÅK = Ålesund kommune ÅKE = Ålesund kommunale eiendom KF

Prio	Prioriterte tiltak	Tiltakshaver	Status spillemiddelsøknad	Antatt invest.	Finansiering			Utbyggings- år
					Egenfin.	ÅK	Spillemidler	
1	Idrettshall Ellingsøy	ÅK	Gjentas 2018	75 600		65 600	10 000	2014 – 2015
2	Idrettshall, basishall turn og ungdomsarena i Osane idrettshall og aktivitetssenter	ÅK, SIF/Hessa IL og AaTF	Under utredning	100 000		80 000	20 000	2020 - 2022
3	Aksla stadion, lysanlegg	ÅK	Fornyes 2018	2 448		1 748	700	2014 - 2015
4	Lysløype Emblemfjellet, rehabilitering trasé	Emblem IL	Ny 2018	1 218	609		609	2017 - 2018
5	Idrettsbygg/tribune med kaldt lager	Blindheim IL	Under utredning	792	528		264	2017
6	Vikabakken, hoppbakke lysanlegg, Vassstranda	Spjelkavik IL	Fornyes 2018	1 665	1 110		555	2014 - 2015
7	Vikabakken, hoppbakke skitrekk, Vassstranda	Spjelkavik IL	Fornyes 2018	1 277	852		425	2014 - 2015
8	Nørvebana kunstgress	Spkl. Guard	Fornyes 2018	10 066	7 566		2 500	2015
9	Båthus Sørneset	Aalesunds Roklub	Fornyes 2018	900	600		300	2015
10	Nakkane orienteringskart, Emblemfjellet, revisjon	Emblem IL	Fornyes 2018	204	136		68	2015 – 2016
11	Turveg med lys, Nes på Ellingsøy	Ellingsøy IL	Under utredning	1 200	600		600	2019
12	Tennisbaner Hatlane, rehabilitering	Ålesund Tennisklubb	Under utredning	2 043	1 362		681	2017 – 2018
13	9'er-bane, kunstgress, Ellingsøy *)	Ellingsøy IL	Under utredning	3 600	2 400		1 200	2018
14	Ratvika stadion, ombygging/ rehabilitering 11'er-bane	Aksla IL	Under utredning /ny 2018	8 000	5 500		2 500	2018
15	Ratvika stadion, 7'er-bane 1	Aksla IL	Under utredning /ny 2018	3 500	2 500		1 000	2018

Forts. neste side

Forts. fra forrige side

Prio	Prioriterte tiltak	Tiltakshaver	Status spillemiddelsøknad	Antatt invest.	Finansiering			Utbyggings- år
					Egenfin.	ÅK	Spillemidler	
16	Ratvika stadion, 7'er-bane 2	Aksla IL	Under utredning /ny 2018	3 500	2 500		1 000	2018
17	Klatrehall (i Spjelkavik Arena), Vasstranda	Fylkeskomm./Ålesund Klatreklubb	Under utredning	Ikke spes.				2018 – 2019
18	Kampsportshall (i Spjelkavik Arena), Vasstranda	Fylkeskomm./kampsportklubber	Under utredning	Ikke spes.				2018 – 2019
19	Spjelkavik Arena, trippelhall håndball, Vasstranda	Fylkeskomm./Spjelkavik IL	Under utredning	Ikke spes.				2018 – 2019
20	Fotballhall, 7'er kunstgress, Blindheim stadion	Blindheim IL	Ny 2018	15 140	10 140		5 000	2017 - 2018
21	Color Line Stadion, rehabilitering kunstgress	Aalesund Fotballklubb	Under utredning	4 500	3 500		1 000	2018
22	Idrettshall Kulturhavna, Sørsida	Fylkeskommunen	Under utredning	Ikke spes.				2019 – 2021
23	11'er-bane kunstgress, Nes, Ellingsøy, rehabilitering	Ellingsøy IL	Under utredning	2 810	1 873		937	2021
*)	Lokalisering Hoffland eller Nes							

9.1.2 Nærmiljøplanlegg

Alle beløp i 1 000 kr.

ÅK = Ålesund kommune

ÅKE = Ålesund kommunale eiendom KF

Prio	Prioriterte tiltak	Tiltakshaver	Status spillemiddelsøknad	Antatt invest.	Finansiering			Utbyggings- år
					Egenfin.	ÅK	Spillemidler	
1	Ballbinge Åse skole, (ikke plankrav)	ÅKE / FAU Åse skole	Fornyes 2018	616	276	40	300	2015
2	Akslatunet trimpark (ikke plankrav)	ÅK / Aksla Vel	Fornyes 2018	492	246		246	2016 - 2017
3	Ballbane kunstgress, Spjelkavik (ikke plankrav)	ÅKE / Spjelkavik barnesk.	Fornyes 2018	382	191		191	2017
4	Vancouver Arena ballvegg, Spjelkavik (ikke plankrav)	ÅKE / Spjelkavik barnesk.	Fornyes 2018	509	254		255	2017
5	«Møteplassen» Skarbøvik (tredelt prosjekt - tre søknader)	ÅK	Ny 2018	2 375	900	575	3 x 300	2017

9.2 Tiltak til nærmere utredning 2017 – 2021

Gjennom medvirkningsprosessene som er gjennomført i den innledende delen av planarbeidet, har noen tema eller muligheter for tiltak fått mer fokus enn andre. Dette er tema eller potensielle prosjekt som har godt underbygget argumentasjon i planens kunnskapsdel, og/eller som det også tidligere har vært arbeidet med eller tiltak i den utgående planen som ikke er fulgt opp i forrige planperiode. Det er også tanker om muligheter ut fra en sterkere orientering mot tiltak som øker folks fysiske aktivitet generelt.

Det er en rekke mulige tiltak i denne kategorien som ikke er klar for realisering, men som vil kunne være viktige bidrag i utviklingen av morgendagens Ålesund. I dette underkapittelet listes opp tiltak det således er behov for å utrede nærmere i planperioden, slik at de i neste omgang - dersom de gis politisk tilslutning - kan fremmes for gjennomføring.

Tiltak	Status	Oppfølging	Ansv. for oppfølging
Svømmeanlegg / badeland med 50 meters konkurransebas-seng	Reguleringsplan godkjent for privat prosjekt på Øvre utstillingsplass (Stallane). Prosjekt under utredning.	Følges opp i privat regi. Ålesund kommune følger opp som myndighetsaktør og med nødvendig saksbehandling.	Privat aktør. For kommunen: rådmannen
Utendørs svømmebasseng på «Sørsida»	Foreløpig idé	Implementeres i den videre planlegging av området.	Rådmannen/prosjektgruppe
Moa svømmehall, rehabilitering/utvidelse	Behov for opprusting av både bygningsmessige og tekniske anlegg.	Utrede av ÅKE og vh. kultur i fellesskap. Investeringsbehov fremmes i budsjettssammenheng.	Vh. kultur
Utrede bruken av den nedlagte svømmehallen i Klipra. Aalesunds Turnforening sin situasjon skal vurderes i denne sammenheng.	Ikke gjennomført tiltak i ut- gående plan. Flere alternativ har vært og er fortsatt under vurdering uten at konklusjon er trukket. Turnforeningens situasjon er fortsatt en del av spørsmålsstillingen.	I handlingsprogrammets kap. 9.1 er ny turnhall et prioritert tiltak. AaTF arbeider aktivt for å etablere et prosjekt. I denne sammenheng er det nødvendig at også kommunen engasjerer seg, og bidrar til en løsning rundt lokalitetene i Klipra.	Rådmannen / ÅKE
Ishall / ishockeyhall	Planer for ishall med lokalisering på Moa har vært drøftet tidligere, men skrinlagt.	Medvirkningsprosessene har indikert stor interesse for at det etableres ishall, og da som et regionalt anlegg/tilbud. Aktuelt prosjekt til drøfting mellom samarbeidende kommuner i regionen.	Rådmannen v/kommunalsjef
Skatehall	Det har vært fokus på muligheter for innendørs skateaktivitet i svært mange år. Planer har vært lansert men ikke realitetsbehandlet.	Tilrettelegging av innendørs skatemuligheter må aktualiseres gjennom den videre planleggingen av en idretts- og ungdomsarena i Osane.	Rådmannen / ÅKE
Asfaltert flerbruksløype for ruller ski, rullestol, pigging	Det er mangel på tilrettelagte aktivitetsanlegg for funksjonshemmede. Lokalisering av et slikt anlegg er ikke konkret vurdert, men bør ligge i tilknytning til lett tilgjengelige friområder/friluftsområder.	Samarbeid med private aktører må vurderes.	Vh. kultur
Lys langs turveger	Mange turvegstrekkninger mangler belysning. Lyssetting vil øke bruken/stimulere til økt aktivitet.	Relevant tiltak med regionalt perspektiv. Arbeidsgruppe med deltakelse fra funksjonshemmedes organisasjoner, friluftsrådet og kommuner i regionen etableres.	Vh. kultur
		Status for turvegnettet utarbeides, aktuelle tiltak skisseres.	Vh. veg, anlegg, park

Forts. neste side

Tiltak	Status	Oppfølging	Ansv. for oppfølging
Utvikling av Emblemfjellet som regional vintersports- og friluftstinasjon	Lysløype for langrenn, varmemstue, o-kart er etablert. Skiløyper prepareres maskinelt.	Det er stor interesse for å få utredet potensialet Emblemfjellet har for å kunne bli en ikkemotorisert idretts- og friluftstinasjon for Ålesundsregionen. Området ligger sentralt, har gode snøforhold vinterstid og ubenyttede muligheter for aktiviteter i sommerhalvåret. Blant aktuelle tema er ny adkomst, langrenns- og skiskytterarena, kunstsnøanlegg, rulleskole- og rulleskoleløype, terrengsykeltraser.	Rådmannen v/ kommunalsjef
Sammenhengende turveger, -løyper, -stier, blant annet t fra Aksla stadion og østover. «Fjordsti» indre bydeler	Både i Ålesund og i regionen finnes en rekke turveger, -løyper og -stier som ved bruk fremmer folkehelsen. Mange av strekningene mangler forbindelser/overganger til andre/nye løyper, noe som er aktivitetsbegrensende. Ved å etablere slike forbindelser/overganger gis en større del av befolkningen turmuligheter og dermed mulighetene til et mer fysisk aktivt liv. Suksessen ved etablering av Fjordstien mellom Bogneset og Furmyra har bidratt til ønsket om å etablere turveg langs sjøen også i indre bydel. En evt. ny «fjordsti» må også kunne knyttes til eksisterende turvegnett i området slik at vi får lange sammenhengende turvegdreg. Gruppen bør også vurdere mulighetene for å etablere en «fjordsti» i indre bydeler.	Det etableres en kommunalt tverrfaglig arbeidsgruppe som sammen med friluftsrådet og lokale lag og organisasjoner ser nærmere på mulighetene for å opparbeide nye forbindelser/overganger i eksisterende turveg- og stinett.	Rådmannen/ folkehelsekoordinator/ v.h. kultur
Fjordstien Bogneset – Borgundgavlen	Fjordstien langs Borgundfjorden fra Bogneset til Furmyra er i ferd med å bli fullført. Det har i medvirkningsprosessene av mange blitt fremmet ønske om at denne stien videreføres vestover fra Bogneset og til Borgundgavlen.	De terrengmessige/fysiske mulighetene for å forlenge Fjordstien fra Bogneset til Borgundgavlen undersøkes, og om mulig utredes nærmere.	Rådmannen/ folkehelsekoordinator/ v.h. veg, anlegg og park
Tilkomster til aktivitetsområder / friluftsområder tilrettelagt også for funksjonshemmede	Universell utforming i friluftslivet er ofte en utfordring. Flere utfartsområder, turveger og -løyper har dårlig tilkomst for funksjonshemmede. Selv om områder, turveger eller turløyper i seg selv er tilrettelagt, kan det være problematisk å komme seg dit ved egen hjelp. Dette begrenser funksjonshemmedes muligheter til å være aktive ute og å ha positive opplevelser i friluft. Dette kan gjelde både ved sjøen, i skogen og på fjellet.	Det skal gjennomføres et registreringsarbeid for å få oversikt over områder, turveger og traseer som gir dårlig eller ingen tilgang for funksjonshemmede, og som med overkommelige ressurser kan gi en universell utforming og dermed utløse større fysisk aktivitet. Innfallsporter til friområder i tettbygde strøk som har få adkomst skal prioriteres.	Rådmannen/ folkehelsekoordinator/ v.h. veg, anlegg og park
Flere aktivitetsparker / treningsparker Turveg Hans Martha-haugen (Johs. Aarflots gate - Brogata)	Det er i dag etablert tre utendørs aktivitets- eller treningsparker i Ålesund: Tuffeparken ved Lillevannet/Fremmerholen, trimparken ved Akslatunet (dam 2 på Aksla) og aktivitetsparken i Blindheim idrettspark (BIL). Disse har litt forskjellige konsepter, men alle benyttes av svært mange og har vært en suksess. Gjennom medvirkningsprosessene etterspørres flere lignende tilbud, og da helst i bydeler der slike ikke finnes nå. Det er bygd tursti fra øst for Aspøy omsorgssenter til Hans Martha-haugen. Det har lenge vært intensjonen om å videreføre denne til Brogata, et tiltak som i årevis har vært etter spurt av innbyggerne på Aspøya.	Det tas kontakt med frivillige organisasjoner / velforeninger og/eller private aktører i aktuelle bydeler for å undersøke grunnlaget for samarbeid om evt. planlegging og etablering av nye trimparker/aktivitetsparker. Det utarbeides planer for videreføring av turstien med tanke på realisering innen planperiodens utløp, og med delfinansiering fra spillemidlene.	V.h. kultur V.h. veg, anlegg, park

Tiltak	Status	Oppfølging	Ansv. for oppfølging
Rehabiliterer friområdet på Storhaugen, Aspøya	Vh. veg, anlegg, park har utarbeidet planer for rehabilitering av Storhaugen. Den økonomiske situasjonen har hindret prioritering av midler for gjennomføring.	Planene realiseres ved at det prioriteres midler til gjennomføring i økonomiplanperioden 2018-2021.	Vh. veg, anlegg, park
Rehabiliterer friområdet (parkeringslokket) ved St. Olavs plass	Arealet har siden etableringen av parkeringshuset under bakken vært benyttet til parkeringsplass, men er regulert til friområde.	Realisere planer for rehabilitering av arealet til friområde innen utløpet av planperioden.	Rådmannen v/kommunalsjef
Opprusting friområdet ved Prinsen, Gåseid	Området er blitt noe omdisponert gjennom den nye arealplanen ved at friområdet ved strandsonen er litt større enn før. Det foreligger ingen utviklingsplaner for friområdet pr. dato.	Ifm. forventet privat reguleringsprosess for nærliggende boligområde, bør også kommunen regulere friområdet på nytt i samme plan, bl.a. med tanke på innløsning. Med bakgrunn i den betydningen dette området har for allmennheten, må det her legges opp til god brukemedvirkning.	Rådmannen v/kommunalsjef
Ansvarsfordelingen innen grønnforvaltningen må avklares. Iverksetting av tiltak for bedre samordning, tydeliggjøring og styrking av fagområdet.	Delvis oppfulgt tiltak som videreføres fra utgående plan.	Oppstartet arbeid med dette videreføres ved at ressurser prioriteres. Arbeidet skal være gjennomført innen utgangen av 2018.	Rådmannen v/kommunalsjef
Strategi for sikring av friluftsområder/friområder, samt oppfølging og avslutning av pågående saker. Utarbeide oversikt og status for det pågående sikringsarbeidet som kan gi grunnlag for strategiarbeidet.	Oppstartet tiltak som videreføres fra utgående plan.	Oppstartet arbeid med dette videreføres ved at ressurser prioriteres. Arbeidet skal være gjennomført innen utgangen av 2019.	Vh. plan og bygning
Utvikle selvaktiviserende uteområder ved skolene	Ikke gjennomført tiltak som videreføres fra utgående plan. Et fåtall prosjekt gjennomført, stort sett etter initiativ fra FAU.	Planleggingssamarbeid mellom ÅKE og skolene med øremerking av økonomiske midler for gjennomføring av aktuelle tiltak.	ÅKE
Utarbeide norm for uteareal (både areal og funksjon) ved skoler og barnehager. Deretter kartlegge alle barnehager og skoler opp mot normen.	Utarbeidelse av egen norm for uteareal har ikke vært prioritert slik økonomien har vært de siste årene. Likevel arbeides det fortsatt med oppgradering av både skole- og barnehageområdene etter årlige prioriteringer.	Arbeidet med dette intensiveres med sikte på gjennomføring i planperioden.	ÅKE
For å samordne ressursene i kommunen bedre innen idrett og friluftsliv, må man se på organiseringen av fagfeltet både når det gjelder planlegging og drift av anlegg og aktivitet.	Ikke gjennomført tiltak som videreføres fra utgående plan. I dag arbeider både team kultur og oppvekst, vh. kultur, vh. plan og bygning, vh. veg, anlegg og park, samt ÅKE med oppgaver knyttet til arbeidsområdet. Til tross for at det samarbeides godt mellom partene, oppleves tjenesteleveransen som varierende, tilfeldig og til dels uforutsigbar for eksterne interesser.	En arbeidsgruppe opprettes med mandat om å gjennomgå dagens handlingsmønstre og rutiner med sikte på skape bedre samhandling og koordinert adferd.	Rådmannen v/kommunalsjef
Avklaring av kommunens bidrag til utvikling av idrettsanlegg i Ålesund. I denne sammenheng må en vurdere forskjellen mellom de idrettslag som driver egne anlegg, og de idrettene som benytter kommunale anlegg. I tillegg skal ordningen med årlige driftsmidler gjennom kulturmidlene, leie/ kompensasjon for skolens bruk av kunstgressbanene, og en mulig kommunal garanti for "tiskuddslån" vurderes.	Ikke gjennomført tiltak som videreføres fra utgående plan. Imidlertid er enkelte av elementene i oppdraget ivare tatt gjennom dialog med idrettsrådet og administrative vurderinger/oppfølginger.	Disse oppgavene må sees i sammenheng med tiltaket foran og økonomi- og kompetansesørmålene i kap. 9.4. Det etableres faste møtepunkter for dialog mellom kommunen, idrettsrådet og friluftsrådet.	Rådmannen v/kommunalsjef
Det skal dokumenteres at kommunedelplanen er blitt vurdert i sammenheng med utarbeidelse og revidering av andre kommunale planer.	Ikke gjennomført tiltak som videreføres fra utgående plan. Måsetningen i tiltaket blir til en viss grad oppfylt, men nok så tilfeldig, og kan ikke dokumenteres. Det er ikke innarbeidet prosedyrer for dette.	Det skal utarbeides prosedyrer som ivaretar behovet for bedre innsyn i og samhandling mellom ulike plannivå og planer både under utarbeidelse av planer og ved håndhevelsen av dem.	Rådmannen v/kommunalsjef

9.3 Langsiktige anleggsbehov

9.3.1 Ordinære tiltak

Tiltak	Tiltakshaver
Svømmeanlegg 50 meter / badeland	Privat aktør
Ishall/ishockeyhall	Samarbeidende aktører / ÅK
Skatehall	ÅK / samarbeidende aktører
Lys langs turveger	ÅK / frivillige org.
Emblemsfjellet; overordna plan, tilgjengelighet/adkomst, langrenns- og skiskytterarena, kunstsneøanlegg, asfaltløype for rullestol, pigging, rulleski, terrengsykkeltraséer	ÅK / frivillige org.
Sammenhengende turløyper (generelt)	ÅK / frivillige org.
Tilkomster til aktivitetsområder/friluftsområder tilrettelagt også for funksjonshemmede	ÅK / frivillige org.
Fjordsti indre bydel	Ålesund kommune
Forlenging av Fjordstien fra Bogneset og vestover til Borgundgavlen	Ålesund kommune
9'er-baner på Hoffland og på Vik	Ellingsøy IL / ÅK
Lerstad skole, kunstgressbane 60 x 40 m	Spkl. Herd
Rehabilitering kunstgressbane 7'er-bane 1 syd	Spkl. Herd
Rehabilitering kunstgressbane 7'er-bane 2 syd	Spkl. Herd
Sykkelløype/downhill	ÅK / frivillige org.
Stiutbedring Sukkertoppen	ÅK / frivillige org.
Sikre areal til hestesportanlegg	Ålesund kommune
Idrettshall på Emblem med håndballbane, 9'er kgb fotball, tribuner, garderober (EIL)	Emblem IL
Utvikle Emblemssanden som friluftsområde	Ålesund kommune
Sikre areal til paintballbane	Ålesund kommune
UU-tilpasset fiskeplass i Taftasundet	ÅK / frivillige org.
Tilrettelegging for sjøsetting av kajakk	ÅK / frivillige org.
Ro- og seilfasiliteter (filialer) i indre bydel	AaRK / ÅSF / ÅK
Innendørs gokartbane	Samarbeidende aktører / ÅK
Bobbane	Samarbeidende aktører / ÅK
Båt- og friluftsliv i Ellingsøyfjorden, tilrettelegging	Friluftsrådet / ÅK
UU fiskeplass ved Tjørsundbrua	Velforeninger / ÅK
Friidrett, innendørs treningsanlegg (hall)	Ålesund Friidrettsklubb
Friluftsrådet Borgundgavlen, oppgradering	Friluftsrådet / ÅK
Idrettsbygg/basishall på Hessa skole	Ålesund kommune
Idrettsbygg med toalett, speakerbu, Blindheim idrettspark	Blindheim IL
Idrettshall Fagerlia rehabilitering; styrkerom, lager, renh.sentral mv	Ålesund kommune
Aksla stadion, garderober, tribune og parkering	Ålesund kommune
Klubbhus Rollon, Larsgården rehabilitering	Spkl. Rollon
Rehabilitering (evt. nytt) garderobehus SIF-tun	SIF/Hessa IL
Rehabilitering kunstgressbane, 11'er og 7'er	Emblem IL
Trimløype Vasstranda, rehabilitering	Spjelkavik IL

Tiltak	Tiltakshaver
Turheis Spjelkavik, oppgradering	Spjelkavik IL
Turveg Emblemsfjellet	Velforeninger / ÅK
Turveg Flisnes	Velforening / ÅK
Turveg Hatlaåsen – Lerstad – Åsemulen	Ålesund kommune
Turveg Fjordstien, strekningen Svartskjæret - Furmyra	Ålesund kommune
Turveg Humla	Ålesund kommune
Turveg Spjelkavik – Vegsund – Blindheim	Velforeninger / ÅK
Turveg Stavneset – Tueneset, rehabilitering og lyssetting	Velforeninger / ÅK
Turveg Tjørsundet – Stafsethneset	Velforeninger / ÅK
Turveg, justering trasé sydsida av Lerstadvannet,	Ålesund kommune
Turveg, lys sydsida av Lerstadvannet	ÅK / Lerstad Vel
Turveger Holsfjellet og Myklebustfjellet	Velforeninger / ÅK
Turveg, Åksla stadion og østover	Ålesund kommune
Lysløype/turløype rundt Melsvatnet, Emblemsfjellet	Emblem IL

9.3.2 Nærmiljøtiltak

Tiltak	Tiltakshaver
Aktivitetspark for skating, klatring, trampolining, parkour	ÅK / samarbeidende aktører
Lys langs turveger	ÅK / samarbeidende aktører
Tilkomster til aktivitetsområder/friluftsområder tilrettelagt også for funksjonshemmede	ÅK / samarbeidende aktører
Turveg Hans Marta-haugen på Aspøya fra Johs. Aarflots gate til Brogata	Ålesund kommune
Rehabilitering Storhaugen	Ålesund kommune
Flere parker og grøntområder i sentrum – Parkeringslokket på St. Olavs plass	Ålesund kommune
Innløsing og opprusting av friområdet ved Prinsen	Ålesund kommune
Rehabiliter ballbingen ved Volsdalen skole	Ålesund kommune
Offentlige grillplasser	ÅK / samarbeidende aktører
Gapahuk ved Emblemsfjellet og Stafsethneset	Frivillige org. / ÅK
Rehabiliter ballbinge ved Aspøy skole	Ålesund kommune
Tilrettelegging badeplasser	Ålesund kommune
Barne- og ungdomsskoler, uteareal	Ålesund kommune
Hessa skole, sandvolleyballbane	Ålesund kommune
Åse skole, kunstgressbane 20 x 40 m	Spkl. Herd
Sandvolleyballbane Tueneset	Samarbeidende aktører / ÅK
Sandvolleyballanlegg Slinningen	Samarbeidende aktører / ÅK
Tursti langs sjøen på Volsdalsnesets sydsida	Ålesund kommune
Tursti – fra Molovegen til Eystein Orres gate	Ålesund kommune
Turstier Lerstad – Hatlaåsen - Åsemulen, sammenhengende	Ålesund kommune
Turveg, ny trasé Lillevannet sørøst	Ålesund kommune

9.4 Andre tema og tiltak

Gjennom medvirkningsprosessene er det framkommet en rekke tema som ikke nødvendigvis er anleggsrelaterte, men som likevel kan være vesentlige for utviklingen innenfor planens virkeområde. Mange av aktualitetene har rotfeste i den organiserte idrettens behov for forutsig-

bare økonomiske rammevilkår, organisasjonsutvikling, framtidige aktivitetstilbud og formidlingsbehov.

I dette underkapittelet samles de viktigste tema slik disse er vurdert i samråd med Ålesund idrettsråd.

Tema	Tiltak	Involvering av
Aktivitet	Bedre samordning og organisering av eksisterende tilbud i idrettslaga.	Idrettslagene, idrettsrådet, friluftsrådet, idrettskretsen.
	Flere lag og organisasjoner kan samarbeide om aktivitetstilbud og anlegg.	Idrettslagene, idrettsrådet, friluftsrådet, idrettskretsen.
	Funksjonshemmedes behov for et samordnet og bedre tilbud skal vektlegges spesielt.	Idrettslagene, idrettsrådet, friluftsrådet, funksjonshemmedes organisasjoner, aktuelle lokale råd og utvalg.
	Aktivitetstilbud på dagtid i idrettshaller for funksjonshemmede, mennesker med rehabiliteringsbehov og pensionister.	Kommunen, brukergrupper og deres organisasjoner.
Økonomi	Bedre informasjon om hvilke økonomiske støtteordninger som finnes.	Fylkeskommunen, kommunen, idrettskretsen.
	Økt kommunalt driftstilskudd til idrettslagseide idrettsanlegg.	Kommunen.
	Kommunale tilskudd til lag/organisasjoner for etablering av tilbud og opplæring av personell til aktivisering av funksjonshemmede.	Kommunen. Idrettslag søker på allerede etablerte ordninger.
Kompetanse	Kommunale ressurser til idrettslagenes planleggings- og prosjekteringsarbeid.	Idrettslagene, idrettsrådet, friluftsrådet, idrettskretsen, kommunen, andre eksterne aktører.
	Etablere kompetansesenter for klubbene der idrettsrådet, idrettskretsen og kommunen samarbeider om koordineringen.	Idrettslagene, idrettsrådet, friluftsrådet, idrettskretsen, kommunen, andre eksterne aktører.
	Idrettsråd og idrettskrets bør ta større ansvar for opplæring/kurs i grunnleggende treningskompetanse.	Idrettslagene, idrettsrådet, friluftsrådet, idrettskretsen, kommunen, andre eksterne aktører.
Informasjon	Informasjon om friluftsmuligheter.	Ålesund Sunnmøre Turistforening, friluftsrådet, idrettsrådet, kommunen, fylkeskommunen.
	Informasjonsmateriell til lokalbefolkningen (spesielt nye tilflyttede) om hvilke tilbud som finnes.	Ålesund Sunnmøre Turistforening, friluftsrådet, idrettsrådet, kommunen, fylkeskommunen, lokale lag og foreninger.
	Informasjonsdeling mellom lag og organisasjoner.	Lokale lag og organisasjoner.

Fjordstien, Bogneset til Furmyr. Foto: Kristin Nonsvik.

10 Kilder

Aftenposten, kronikk 20.11.2016: «Spillemidlene må brukes til å bedre folkehelsen».

Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet (2002). Stortingsmelding nr. 39 (2001–2002) Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge. Nedlastet 1.11.2016. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/regpubl/stmeld/2001-2002/stmeld-nr-39-2001-2002-.html?id=470899>

Barne- og likestillingsdepartementet: Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven). 2014. Nettsted <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/diskriminerings-og-tilgjengelighetslove/id543784/>

Helsedirektoratet. Veivisere, hentet 10.02.17 fra <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/veivisere-i-lokale-folkehelseiltak>

Helsedirektoratet. Aktivitetshåndboken, nedlastet 10.02.17 fra <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/aktivitetshandboken-fysisk-aktivitet-i-forebygging-og-behandling>

Helsedirektoratet. Anbefalinger fysisk aktivitet, nettsted 10.02.17 <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/fysisk-aktivitet/anbefalinger-fysisk-aktivitet>

Helsedirektoratet. Statistikk om aktivitetsnivå og stillesitting, nettsted 10.02.17 <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/fysisk-aktivitet/statistikk-om-fysisk-aktivitetsniva-og-stillesitting>

Helse- og omsorgsdepartementet (2012) Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven).

Klima og miljødepartementet (2009) Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Nedlastet 03.11.2016. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Klima- og miljødepartementet (1957) Lov om friluftslivet (friluftsloven). Nedlastet 12.01.2017 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16>

Kulturdepartementet (2007) Lov om offentlige styremakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) Nedlastet 12.01.2017. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89>

Kulturdepartementet (2016) Rapport fra strategiutvalget for idrett. Statlig idrettspolitik inn i en ny tid V-0993 B Oslo: Trykk Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon 06/2016.

Kulturdepartementet (2016): Bestemmelser. Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2016 V-0732 B. Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon – 06/2016.

Kulturdepartementet (2012) St. 26 Den norske idrettsmodellen. Nettsted 10.09.2016 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-26-20112012/id684356/>

Kulturdepartementet (2014): Veileder. Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet V-0798B. Oslo: AS Merkur-Trykk 05/2014.

Kulturdepartementet (2014): Rapport. Kom igjen, jenter! Jenter med minoritetsbakgrunn og deltakelse i organisert idrett V-0966B Oslo: Trykk: 07 Media 03/2014.

Kultur- og kirkedepartementet, idrettsavdelingen (2007): Veileder. Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet V-0798B. Oslo: Mentor Media AS 03/2007.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2008): Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan og bygningsloven).

Miljøverndepartementet (1993): Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal og transportplanlegging. Nedlastet 20.12.2016 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/rundskriv/1993/t-593-areal-og-transportplanlegging.html?id=107851>

Miljøverndepartementet (1995): Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (RPR). Nedlastet 20.09.2016. http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/lover_regler/retningslinjer/1995/rikspolitiske-retningslinjer-for-a-styrk.html?id=519347

Miljøverndepartementet (2002). Stortingsmelding nr. 23 (2001-2002). Bedre miljø i byer og tettsteder. Nedlastet 1.11.2016 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-23-2001-2002/id196048/>

Miljøverndepartementet (2008). Rundskriv T-2/08. Om barn og planlegging. Nedlastet 1.10.2016. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/rundskriv/2008/t-2-08.html?id=516949>

Miljøverndepartementet (2009). Barn og unge og planlegging etter plan- og bygningsloven. Temaveileder. Nedlastet 09.10.16 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barn-unge-planlegging/id668545/>

Møre og Romsdal fylkeskommune: Fysisk aktivitet i Møre og Romsdal 2013 – 2016. Handlingsprogram. Nedlastet 12.02.2017 <https://mrfylke.no/content/download/192684/1347979/version/1/file/Fysisk+aktivitet+i+M%C3%B8re+og+Romsdal+2013-2016.pdf>

Møre og Romsdal fylkeskommune (2016): Fylkesplan for Møre og Romsdal 2017 – 2020. Nedlastet 25.03.2017 <http://mrfylke.no/Tenestoomraade/Plan-og-analyse/Regional-planlegging/Fylkesplan/Fylkesplan-2017-2020-vedtak-endeleg-plan>

Norges idrettsforbund (2014). Idrettspolitisk dokument. Nedlastet 12.10.2016 https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/om-nif/idrettspolitisk-dokument-2015-2019/57_15_nif_idrettspolitisk-dokument-2015-2019_lr_0909.pdf

SSB Alders og kjønns sammensetning, utvikling aldersgrupper og utvikling aldersgrupper 67 år +. Nedlastet 23.02.2017. <http://www.ssb.no/statistikkbanken>

SSB: KOSTRA (kommune – stat – rapportering). Tall fra 2016. Nedlastet 23.02.2017. <http://www.ssb.no/kostra/>

SSB: Helseforhold, levekårsundersøkelsen. Nettsted 10.02.17 <https://www.ssb.no/statistikkbanken/selectvarval/Define.asp?SubjectCode=al&ProductId=al&MainTable=LevevanerX&SubTable=1&PLanguage=0&Qid=0&nvl=True&mt=1&pm=&gruppe1=Hele&gruppe2=Hele&gruppe3=Hele&agg1=&agg2=&agg3=&VS1=Symptom2&VS2=Kjonn3&VS3=AlleAldre06ggg&CMSSubjectArea=helse&KortNavn-Web=helseforhold&StatVariant=&TabStrip=Select&checked=true>

Velferdsforskningsinstituttet NOVA, ungdatasenteret. «Ungdataundersøkelse» hentet 10.02.17 fra <http://www.ungdata.no/Helse-og-trivsel/Trening?kommune=Ålesund#displayDescription>

World Health organization. «Global Burden of Health risks», *nettside* <http://who.int/en/>

Ålesund kommune (2016-17) Kommuneplan for Ålesund 2015 – 2027. Hustrykkeriet.

Ålesund kommune (2011) Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2011 – 2015. Hustrykkeriet.

Se www.idrettsanlegg.no for oppdaterte oversikter og kart.

Kontakt med:

Reidar Säfvenbom, førsteamannensis Norges idrettshøyskole. E-post 22.02.2017.

Bogneset kvartallekeplass. Foto: Jens Arne Gjørsvik.

ÅLESUND KOMMUNE

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2017 - 2021

Arbeidsgruppa har bestått av:

Oskar Skulstad, kultursjef.
Idar Rotnes, stabsleder vh kultur.
Øyvind Skjelten, rådgiver team helse og velferd.
Jens Arne Gjørsvik, fagleder idrett og friluftsliv/barne-
representant vh kultur (sekretær i arbeidet.)

Politisk behandling

Vedtatt av Ålesund bystyre 30.8.2017

Grafisk design og trykk

Hustrykkeriet, Ålesund kommune

Foto forside

Skøytemoro på Lerstadvatnet.
Jens Arne Gjørsvik

